اتباع الرسول

تالیف

ابو عبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد بالبديعة والصناعية الجديدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
ص.ب: ٢٤٩٣٢ الرياض ١١٤٥٦ - البديعة: تلفون ٤٣٣٠٨٨٨ (اربعة خطوط)
الصناعية: تلفون ٤٣٠٣٥٧٢ - فاكس ٤٣٠١١٢٢ المملكة العربية السعوبية

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسولؐ

تالیف

ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

إتباع الرسول .- حائل .

١١٢ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١ - السيرة النبوية أ - العنوان

ديوي ٢٣٩ ١٨ / ١٨٦٧

رقم الايداع ١٨ / ١٨٦٧

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

ځانګړنې

دکتاب نوم : اتباع الرسول

لیکوونکی : ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

خپروونکی : ادارة احیاء الدعوة الاسلامیة

تیراژ : ۵۰۰۰

نیټه : صفر ۱۴۰۹ هـ ق - وری ۱۳۶۷

دوهم چاپ : ذوالحجه ۱۴۰۹هـ

تیراژ : ۵۰۰۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

مونضوع	ګڼه
۱- سریزه	۱
۲- اتباع الرسول قرآنی حکم دی	٤
۳- د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله اتباع ده	۹
۴- د قیامت په ورځ به خلک د رسولانو د اتباع ارمان کوی	۱۸
۵- د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم نه د ننوتو سبب دی	۲۰
۶- بېغرضه خوک چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع نه خلک منع کوی هغه منافق دی.	۲٤
۷- د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نه شی کیدای.	۲۵
۸- کوم عمل کی چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نه وی هغه باطل دی.	۲۷
۹- اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه	۳۲
۱۰- د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ورو سته د چا اتباع په مسلمانانو لازمه نه ده	٤۰
۱۱- د تقلید رد	٤۳
۱۲- د تقلید لغوی معنیٰ	٤۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

گڼه	موضوع	

۱۳ - د تقليد اصطلاحي معنیٰ ۴۵

۱۴ - تقليد کله شروع شو ۵۲

۱۵ - د تقليد رد د سلف صالحينو خلورو امامانو او نورو دامت دعلماوُ د اقوالو په تائيد ۶۶

۱۶ - د اختلاف په وخت کې د حل لاره ۹۷

۱۷ - د الله تعالیٰ او د پيغمبر د رسول صلی الله عليه وسلم د حکم په مقابل کې د رائ منل گمراهي ده - ۱۰۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

ان الحمد لله نحمده و نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا و سيئآت أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادي له و أشهد ان لا اله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد ان محمدا عبده و رسوله.

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا».

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ»

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا».

اما بعد:

فان أصدق الحديث كتاب الله و خير الهدي هدى محمد صلى الله عليه وسلم و شر الامور محدثاتها و كل محدثة بدعة وكل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار.

الله سبحانه و تعالیٰ چه کله آدم علیه السلام له جنت څخه را بشکته کاوه نو ورته یې وویل:

« قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ » سورة البقره - ۳۸ -

« مونږ وویل کوز شئ د جنت څخه ټول نو که تاسو ته زما له لوري څخه هدایت راغی نو هغه چا چه زما د هدایت تابعداري وکړه نو نه به په هغوی ویره وي او نه به غمجن کیږي »

په دې ایت کښې الله آدم علیه السلام او ټولو بنی آدمو ته داخبر ورکړی دی چه زه به هدایت رالیږم او د دې هدایت تابعدارو ته یې بشارت او زیری ورکړی دی. د هدایت په هکله د دې ایت په تفسیر کښې حافظ ابن کثیر په خپل تفسیر کښې داسې لیکي:

« قال ابوالعالية الهدىٰ الأنبياء والرّسل والبينات والبيان، و قال مقاتل بن حيان: الهدىٰ محمد صلّى الله عليه و سلّم وقال الحسن الهدىٰ القرآن » تفسير ابن كثير ص ۸۳ ج ۱/۱

« ابوالعالية ویلي دي چې له هدایت څخه مراد انبیاء، رسولان او د هغوی معجزې، دلائل او بیان دی. او مقاتل بن حیان ویلي دي چې هدایت عبارت دی د محمد صلی الله علیه وسلم څخه او حسن بصري ویلي دي چې هدایت قرآن دی ».

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دري واړه قوله صحيح دي ځکه چې تولو امتونو لپاره هدايت انبياء او د الله فرمانونه دي او اخري امت ليپاره اخري پيغمبر خاتم الانبياء محمد صلى الله عليه وسلم او په هغه باندې د الله له لورې رالېږل شوی کتاب قرآن کريم دی.

نو په هر امت باندې د خپل رسول او نبي اطاعت فرض و او هر امت ته چې کله الله تعالى کوم پيغمبر رالېږلی دی هغوی ته يې د دی حکم کړی دی چې زما د رالېږل شوی رسول اطاعت او تابعداري وکړي لکه چې الله تعالى فرمايي:

«وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللهِ» الايه سورة النساء - ٦٤.

«او مونږ هيڅ يو رسول نه دی لېږلی مګر د دی لپاره چې د هغه تابعداري وشي د الله په حکم».

نو هر امت ته چې کوم پيغمبر لېږل شوی و هغوی د هغه رسول او نبي په تابعدارۍ او اطاعت مأمور و.

او مونږ ته الله ج اخري پيغمبر حضرت محمد صلى الله عليه وسلم د رسول په حيث رالېږلی دی لکه چې فرمايي:

«وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ الايه» سورة آل عمران ۱۴۴. «محمد ندی مګر رسول دی له ده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

محکبني هم رسولان تیر شویدی» او محمد صلی الله علیه وسلم الله تعالیٰ دکوم خاص قوم لپاره نه بلکې تر قیامته پورې ټولو خلقو لپاره رالیږلی دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا أَرْسَلْنٰكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَّنَذِيرًا وَّلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ» سورة سباء ٢٨.

«مونږ نه یې لیږلی مګر ټولو خلکو لپاره زیری ورکوونکی او ویره وونکی لکن زیات خلك نه پوهیږي» سوره سبا (٢٨) نو مونږ همدغه اخری رسول په اطاعت مأمور یو او دده په منلو کښې د الله رضا، کامیابي او جنت ته داخلیدل او دده په نه منلو کښې د الله غوسه، ناکامي او جهنم دی.

اتباع الرّسول قرآني حکم دی

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله په قرآنکریم کښې زیات نصوص راغلي دی او الله تعالیٰ مونږ ته داحکم کوي چې مونږ د الله او دهغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت وکړو.

«وَأَطِيعُوا اللهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ» سورة الانفال (١)

«او د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که مؤمنان یاست»

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ » سورة التغابن: — ١٢ .

« او د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ او که تاسو مخ واړاوه نو زمونږ په رسول ښکاره رسول دی»

او الله تعالیٰ فرمائي:

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنْتُمْ تَسْمَعُونَ.

سورة الانفال (٢٠)

«ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول ومنئ او د رسول څخه مه اوړئ حال دا چې تاسو اورئ»

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ » سورة ال عمران (١٣٢)

او د الله اطاعت وکړئ او د رسول الله اطاعت وکړئ د دې لپاره چې په تاسو رحم وشي او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ». سورة المائدة (٩٢)

او د الله اطاعت وکړئ او ـــــ د رسول اطاعت وکړئ او ووېرېږئ». که تاسو وګرځېدئ نو پوه شئ چې زمونږ په رسول ښکاره رسول دی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمايي:

"وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَيُطِيْعُوْنَ اللهَ وَرَسُوْلَهُ اُولٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللهُ اِنَّ اللهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ" - سورة التوبة (٧١) -

"او مؤمنان سړي او مؤمنا ني ښځې ځيني د ځينو دوستان دي امر کوي په نيکۍ او منعه کوي له بدۍ څخه او لمونځ کوي او زکات ورکوي او د الله او د هغه د رسول اطاعت کوي زر ده چې الله په دغه کسانو رحم وکړي. بې شکه الله غالب او د حکمت والا دی".

او الله تعالیٰ فرمايي:

"وَمَنْ يُّطِعِ اللهَ وَالرَّسُوْلَ فَاُولٰئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ اَنْعَمَ اللهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيّٖنَ وَالصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصّٰلِحِيْنَ وَحَسُنَ اُولٰئِكَ رَفِيْقًا" - سورة النساء (٦٩) -

"او چا چې د الله او د رسول اطاعت وکړ نو دوی به هغو کسانو سره وي چې الله په هغوی انعام کړی دی دانبياء رښتونو، شهداؤ اوصالحينو څخه او دوی د ډېر ښه ملګري دي".

او الله تعالیٰ فرمايي:

"وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا" سورة الحشر (٧)

(c) ketabton.com: The Digital Library

• او هغه څه چې تاسې ته رسول ورکړي وي نو ويې نيسئ او د څه شي څخه چې امنعه کړي ياست ور څخه منعه شئ •

رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته قرآن او حدیث پری ایښي دي او د قرآن او حدیثو د خلاف څخه یې مونږ منعه کړي یو.

زمونږ د ټولو اعمالو، افعالو او اقوالو لپاره ښه نمونه رسول الله صلی الله علیه وسلم دی په هر څه کښې باید د هغه پیروي وکړو او د خلاف څخه ځان وساتو. الله تعالی فرمائي :

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝ الأحزاب (۲۱)

• بې شکه تاسو لپاره د الله په رسول کښې ښه تابعداري ده د هغه چا لپاره چې د الله او د قیامت د ورځې امید لري او الله ډېر یاد کړي • -

نو زمونږ کامیابي په دې کښې ده چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداري وکړو او د بل هیچا په تابعداری کښې کامیابي نشته.

الله تعالی فرمائي :

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. سورة ال عمران ۳۱-۳۲ .

ورته ووایه ای محمده! که تاسو الله سره محبت لرئ نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرما تابعداري وکړي الله به تاسو سره محبت وکړي او ستاسو گناهونه به وبخښي او الله بخښونکی او مهربان دی ورته ووايه چي د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که دوی په شا وګرځېدل نو بې شکه الله کافران نه خوښوي".

نو معلومه شوه چي څوک وائي: زه د الله تعالی بنده يم او د هغه سره محبت لرم نو هغه به د الله تعالی د رالېږل شوي رسول محمد صلی الله عليه وسلم اطاعت "منل" کوي او که چا د الله تعالی د رسول و نه منل هغه کافر شو نو ځکه الله تعالی وويل چي" الله کافرانو سره محبت نه کوي" او د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله عليه وسلم اطاعت او تابعدارۍ کښي د فلاح او اطمنان ثروند دی.

الله تعالی فرمائي:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

سورة الانفال (۲۴).

"ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول دعوت قبول کړئ کله چي تاسو هغه ته رابلي چي تاسو ژوندي کوي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله

اتباع ده

د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اطاعت او تابعدارۍ کښې د الله اطاعت دی ځکه مونږ د رسول الله ﷺ په اطاعت مأمور یو.

الله تعالی فرمائي:

«مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ» سورة النساء ۸۰.

او چا چې د رسول اطاعت وکړ نو بیشکه هغه د الله اطاعت وکړ.

او د رسول اطاعت ځکه د الله اطاعت دی چې هغه یوه خبره هم له ځانه نه کوي بلکې خپله هم د وحی تابعداري کوي او خلکو ته هم د الله وحی رسوي.

الله تعالی فرمائي:

وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ» سورة النجم ۳-۴.

او رسول د ځانه خبرې نه کوي ندی دا قرآن مګر وحی ده چې ورته کیږي.

او الله تعالی فرمائي:

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِندِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالْبَصِيْرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ. سورة الانعام ـ ۵۰ ـ

اى محمده! ورته ووايه چي زه تاسو ته دا نه وايم چي ما سره د الله خزانې دي او نه زه په غيبو پوهيږم او زه تاسو ته دا نه وايم چي زه فرښته يم زه تابعداري نه کوم مګر د هغه شي چي ماته يې وحي کيږي. ورته ووايه چي آيا برابر دي ړوند او ليدونکي».

او الله تعالى فرمايي:

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوْا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا يُوْحٰى اِلَيَّ مِنْ رَّبِّيْ هٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَ هُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ. سورة الاعراف ـ ۲۰۳ ـ

او کله چي را نه وړې دوى ته يو ايت نو وائي چي ولي يې ته يخپله نه غوره کوى ورته ووايه چي زه يواځي د هغه تابعداري کوم چي ماته يې زما د رب له لوري وحي کيږي. دا قرآن ستاسو د رب له لوري دلائل دي او هدايت او رحمت دي هغه قوم لپاره چي ايمان راوړي.

د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اتباع په هکله زيات احاديث هم راغلي دي چي د مثال په توګه به زه يو څو لوستونکو ته وړاندي کړم. عن ابي هريرةؓ قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ما امرتکم به فخذوه وما نهیتکم عنه فانتهوا"
رواه ابن ماجة.

د ابوهریرة رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی،

څه شی باندی چې ما تاسو ته امر کړی وی هغه واخلئ او د څه شی څخه می چې منعه کړي یاست د هغې څخه منعه شئ".

بل روایت کښې راځي:

عن انس عن النبی صلی الله علیه وسلم قال: "ثلاث من کن فیه وجد حلاوة الإیمان من کان الله ورسوله احب الیه مما سواهما ومن احب عبداً لایحبه الا الله ومن یکره ان یعود فی الکفر بعد اذ انقذه الله کما یکره ان یلقی فی النار".

انس رضی الله عنه نه روایت دی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي: " درې خبرونه دي چې چاکښې وو نو د ایمان خوږ والی به پرې ومومي چا ته چې الله او د هغه رسول د بل هر چا نه زیات محبوب وي، او څوک چې د چا سره محبت کوي یواځې د الله لپاره وي او چا چې دا بده وګڼله چې کفر ته بېرته وګرځي وروسته له دې چې الله ورته خلاص کړېدی لکه څنګه چې دا بده ګڼي چې اور کښې ولوېږي". -

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول الله فرمائي

"والذي نفسي بيده لا يؤمن احدكم حتى يكون هواه تبعاً لما جئت به" . الاربعين النوويه

قسم دى په هغه ذات چې زما نفس د هغه په لاس کښې دى، ستاسو څخه يو کس ترهغه پورې مؤمن کېداى نشي ترڅو پورې چې د هغه خواهش د هغه دين تابع نشي چې زه يې راغلى يم؛

او دا هله معلومېږي چې يو حديث د چا د رائ خلاف راشي نو که هغه خپله رايه پرېښوده او حديث يې واخيست مؤمن دى اوکه حديث يې پرېښود او د خپل خواهش يې ومنل نو هغه هېڅکله مؤمن کېداى نشي

همدارنګه حديث کښې راځي :

"عن انس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : لا يؤمن احدكم حتى اكون احب اليه من والده وولده والناس اجمعين"

متفق عليه

انس رضى الله عنه نه روايت دى هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دى : ستاسو يو کس ترهغې مؤمن کېداى نشي ترڅو چې زه ورته د پلار ، څوى او ټولو خلکو څخه زيات محبوب نشم.

نو هغه څوک چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د محبت دعوه کوي او بيا خپله خبره يا د خپل مشر ، امام ، پلار او يا بل چا خبره د رسول الله صلى الله عليه وسلم د حديث په مقابل کښې مني هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅکله مؤمن کېدای نشي ٭ .

بل حدیث کښې راځي

٭ عن المقداد بن معد یکرب رضی الله عنه قال : قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ٭ الا هل عسی رجل یبلغه الحدیث عنی وهو متکیٔ علی اریکته فیقول بیننا وبینکم کتاب الله فما وجدنا فیه حلالاً استحللناه وما وجدنا فیه حراماً حرّمناه ، وإن ما حرم رسول الله کما حرّم الله ٭

رواه الترمذی وابوداود واللفظ للترمذی

د مقداد بن معدیکرب رضی الله عنه څخه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : خبردار ! نږدې ده چې یوه سړي ته به زما حدیث ورسېږي او هغه به پخپل ځای تکیه کړې وي او وائي به چې زموږ او ستاسي ترمینځ د الله کتاب دی نو پیدې کښې مو چې څه حلال ومیندل هغه به حلال کړو او پیدې کښې چې څه حرام ومیندل هغه به حرام کړو ، او بې شکه هغه څه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم حرام کړي دي هغه د هغې په شان دي چې الله حرام کړي دي ٭ .

او دا ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د ځان نه څه شی حرام یا حلال نه کړي بلکې د وحی تابعداري کوي ، او دا حدیث په پرویزیانو باندې د پرښه رد دی چې هغوی وائي : یواځې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی او احادیثو ته ضرورت نشته ، او څینې احناف هم د پرویزیانو څخه څرګم ندي څکه چې دوی هم په د پروخایونو کښې احادیث نه مني او په لیری تاویلونو قرآن او احادیثو سره معارض واقع کوي ، او دا هم وائي چې کتاب الله باندي زیادت په خبر واحد ندی جائز حال دا چې دا خبره بالکل صحیح نده بلکې د پروځایونو کښی احنافو هم په خبر واحد باندي په کتاب الله زیادت جائز کړی دی .

هم دا رنګه بل روایت کښی راځي

عن أبي موسى الاشعرى رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إن مثلي ومثل ما بعثني الله به كمثل رجل أتى قومه فقال: إني رأيت الجيش بعيني وانا النذير العريان فالنجاء النجاء، فأطاعه طائفة من قومه فأدلجوا فانطلقوا على مهلهم فنجوا ، وكذبت طائفة منهم فأصبحوا مكانهم فصبحهم الجيش فأهلكهم واجتاحهم فذلك مثل من اطاعني واتبع ماجئت به ومثل من عصاني وكذب ماجئت به من الحق؟

متفق عليه

د ابو موسى اشعرى رضي الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمایلي دي : زما مثال او د هغه دین او احکامو مثال چې الله زه پرې رالیږلی یم د هغه سړي په شان دی چې خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوم ته راشي او ورته ووائي چي ما په خپلو سترګو د دښمن لښکر ليدلی دی او زه بربنډ ويره ونکی يم نو ځانونه خلاص کړی، ځانونه خلاص کړی. نو يوه ډله ددغه د قوم ددغه خبره ومنی او د شپې لاړ شی نو نجات بيا مومی او يوه ډله ورته ووائي چي ته دروغ وائي او خپل ځای کښي سهار کړی نو سهار کښي ور باندي لښکر راشي او هلاك او برباد يې کړی. نو دا د هغه چا مثال دی چي زما يې ومنل او د هغه دين تابعداری يې وکړه چي زه پرې راغلی يم او د هغه چا مثال دی چي زما يې ونه منل او زه چي په کوم حق راغلي يم هغه يې دروغ وګڼل»

دا حديث ددی ښکاره دليل دی چي چا د رسول الله صلى الله عليه وسلم اطاعت او اتباع وکړه نو هغه نجات ومونده او چا چي د رسول الله صلى الله عليه وسلم و نه منل هغه هلاك او د عذاب مستحق شو.

عن ابی هريرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله عليه وسلم

«من أطاعني فقد اطاع الله ومن عصاني فقد عصى الله».

رواه ابن ماجة.

د ابو هريرة رض عنه روايت دی هغه وائي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمایلي دي:

«چاچې زما ومنل نو هغه د الله ومنل او چاچې زما ونه منل هغه د الله ونه منل»

همدارنګه بل حدیث کښې راځي:

عن ابي هريرة رضي الله عنه ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: كل امتي يدخلون الجنة الا من أبى قالوا ومن يأبى قال من أطاعني دخل الجنة ومن عصاني فقد ابى»

رواه البخاري.

د ابوهریره رضي الله عنه نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وویل:

زما ټول امت به جنت ته داخلیږي مګر هغه څوك نه داخلیږي چې انکار یې وکړ. صحابه وو وویل: څوك انکار کوي؟ رسول الله صلی الله علیه وسلم وویل: چاچې زما ومنل جنت ته داخل شو او چاچې زما ونه منل هغه انکار وکړ».

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله زیات احادیث او اثار راغلي دي او دا ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کښې کامیابي ده او د رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته ډیر ښکاره او واضح دین پریښې دی لکه چې فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لقد ترکتکم علی مثل البیضاء لیلها و نهارها سواء»
رواه ابن ماجة من حدیث ابی الدرداء.

بې شکه ما تاسو په سپینه لار پرې ایښی یاست چې شپه او ورځ یې برابره ده.

نو د اسلام دین ډیر واضح او روښانه دی او یوه مسئله هم یې کښې مبهمه او نامعلومه نه ده یوازې په هغه چا تیاره او ابهام راځي چې هغه د قرآن او سنت نبوی څخه ناخبره وي او ځان پرې نه پوهوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قيامت په ورځ به خلك د رسولانو د اتباع آرمان كوي

الله تعالى فرمايي :

„وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ“

سورۀ ابراهيم ۴۴.

او وويره وه خلك د هغه ورځې څخه چې را به شي دوى ته عذاب او ظالمان به وايي چې اى زموږ ربه موږ ته دى نيږدې ته وروسته كړه موږ به ستا دعوت قبول كړو. او د رسولانو تابعدارى به وكړو. ايا تاسو مخكښې له دى قسم نه و كړې چې تاسو ته هيڅ زوال نشته“.

نو د قيامت په ورځ به وايي چې اى ربه موږ دنيا ته ولېږه چې ستا د رسولانو اتباع وكړو حال دا چې بيا دنيا ته راتلل نشته نو بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به ارمان کوی چې کاش موږ د رسول الله صلی الله علیه و سلم تابعداری کړی وای او د نورو خلکو تابعداری مو نه وای کړې.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ۝ يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ۝ لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي ۗ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا» سورة الفرقان ۲۷-۲۸-۲۹.

په هغه ورځ چې ظالم به په خپلو لاسونو غاښونه ولګوی وبه وائي چې کاش ما د رسول الله لاره نیولې وای های افسوس کاش چې ما فلانی په دوستۍ نه وای نیولای بیشکه زه یې د پند (قرآن وسنت) څخه بې لاری کړم وروسته له هغې چې ما ته راغی او دی شیطان انسان لپاره تنها بې مرستې پریښودونکی».

نو د قیامت په ورځ به د الله او د هغه د رسول نه منونکی د دی ارمان کوی چې کاش موږ د رسول الله تابعداری کړی وای کاش چې د فلانی مشر، پیر، حاکم او .... می نه وای منلې هغه خو زه د الله د سمې لارې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه بل خوا ته اړولای وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د

عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَ يَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا » سوره النساء - ۱۱۵.

او هغه چا چې خلاف وکړ د رسول ورسته له هغې چې دی ته هدایت ښکاره شو او تابعداری یې وکړه غیر د مؤمنانو د لارې نو وبه یې ګرځوو هغه لوري ته چې وګرځېده او جهنم ته به یې داخل کړو او ډیر بد ځای دی د ورګرځیدو ».

او الله تعالیٰ فرمایي:

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ » سوره الانفال - ۱۳ -

دا په سبب د دی چې هغوی خلاف کړی و د الله او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول او هغه چا چې خلاف وکړي د الله او د هغه د رسول نو بې شکه الله سخت عذاب والا دی.

او الله تعالی فرمائي:

«تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ».

سورة النساء - ۱۳ - ۱۴ -

دا د الله حدود دي او چا چې اطاعت وکړ د الله او د هغه د رسول نو داسې جنتونو ته به يې داخل کړي چې لاندې ترې ويالې بهيږي په دې کښې به هميشه وي او دا لويه کاميابي ده او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه او د هغه حدودو څخه يې تجاوز وکړ نو اور ته به يې داخل کړي هميشه به پکښې وي او هغه ده لپاره سپکوونکي عذاب دی.

الله تعالی فرمائي:

«فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» سورة النور - ۶۳ -

نو هرو مرو دې وويريږي هغه کسان چې د رسول د طريقې نه خلاف کوي چې ده ته به فتنه ورسيږي او يا به ور ته دردن

(c) ketabton.com: The Digital Library

نالک عذاب ورسیږي.

تفسیر ابن کثیر د دی ایت په تفسیر کښي داسي لیکي:

(فلیحذر الذین یخالفون عن امره) ای عن امر رسول الله صلی الله علیه وسلم و هو سبیله و منهاجه و طریقته فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله فماوافق ذلك قبل وماخالفه فهومردود علی قائله وفاعله کائناً من کان کما ثبت فی الصحیحین وغیرهما عن رسول الله صلی الله علیه وسلم أنه قال: "من عمل عملاً لیس علیه أمرنا فهو رد" ای فلیحذر ولیخش من خالف شریعة الرسول باطناً وظاهراً (ان تصیبهم فتنة) ای فی قلوبهم من کفر اونفاق او بدعة (اویصیبهم عذاب الیم) ای فی الدنیا بقتل أوحد أوحبس أونحو ذلك".

تفسیر ابن کثیر ص۳۰۷ ج ۳

د (عن امره) نه مراد د رسول الله صلی الله علیه وسلم امردی چي هغه د رسول الله صلی الله علیه وسلم لار، طریقه، طرز عمل او شریعت دی نو اعمال او اقوال به د هغه په اقوالو او اعمالو تلل کیږي نو هغه چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اعمالو او اقوالو سره برابر وي قبلیږي به او کوم چي مخالف وي نو هغه به د هغه ویونکي او کوونکي باندي رد کیږي هر څوک چي وي.

لکه چي په صحیح بخاری او صحیح مسلم او نورو کتابونو کښي

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح حدیث ثابت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ویلي دي :

«چا چې داسې عمل وکړ چې زموږ په طریقه نه وُ نو هغه رد دی» .

نو معنی دا شوه چې اړو مړو دی وویریږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د شریعت ځنې ظاهري او باطني مخالفت کوي چې دوی ته به ددوی په زړونو کښې فتنه ورسیږي د کفر، نفاق او بدعت ځنې، او یا به ورته دردناک عذاب ورسیږي په دنیا کښې په قتل، حد، حبس (بند او جیل) او یا داسې نور وسره .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اتباع

څخه خلك منع كوي هغه منافق دى

الله تعالى فرمائي :

" وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا " . النساء - ٦١

" او كله چې دوى ته وويل شي چې راشئ هغه كتاب ته چې الله رالېږلى دى او رسول ته نو ته به گورى منافقان چې بندوى خلك له تا نه په بندولو سره " .

نو دا كار د منافقانو دى چې د الله تعالى د كتاب او د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اتباع څخه خلك منع كوي او دا سې منافق صفته خلك په اوسني وخت كښې ډېر زيات دي چې هغوى د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اتباع او د الله تعالى د غوره كړي دين څخه خلك په ډول ډول پلمو منع كوي كله وايي چې دا حديث زمونږ د مذهب څخه مخالف دى ، كله په ډېرو بعيد و تاويلونو سره خلك د رسول الله صلى الله عليه وسلم د طريقو څخه ليرى كوي او كله ديوى د ينى درسگاه ، جومات او ټولني څخه خلك بندوي او ورته وائي چې هلته لاړ نشى هغه خلك وهابيان دي او زمونږ مذهب نه مني . . . . . .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نشي کېدای

الله تعالی فرمائي:

"فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا"

النساء (٦٥)

"نه ده داسې لکه څنګه چې د اخلك ګمان کوي، او ستا په رب زما قسم دی هېڅکله دوی مؤمنان کېدای نشي تر دې چې حاکم ونه ګڼي تا په هغه څه کښې چې د دوی ترمینځ پیکښې اختلاف پیدا شوی وي او بیا ستا د فیصلې په هکله په خپلو ځانونو کښې تنګی ونه مومي او تسلیم شي په تسلیمېدو سره".

الله تعالی په خپل ذات قسم کوي چې داخلك نزهغې مؤمنان کېدای نشي تر څو چې د اختلاف په وخت کښې په تا فیصله ونکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوبیاستا فیصلې ته داسې غاړه کېښېږدي چې پرې خوشحاله وي
اوخفه نوي ، نو د اختلاف په صورت کښې مونږ ته پکار دي
چې په قرآن او حدیثو فیصله وکړو او د خلکو په رأیو
او اجتهادو نو فیصلې ونکړو ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم
مونږ ته همدا دوه شیان پرې اېښې دي چې یو قرآن او بل
نبوي احادیث دي لکه چې په حدیث کښې راځي :

عن ابن عباس رضي الله عنهما ان رسول الله صلی الله علیه وسلم خطب
في حجة الوداع فقال : " ترکت فیکم ما إن اعتصمتم به
فلن تضلوا أبداً كتاب الله وسنة نبيه ". رواه الحاكم

د عبد الله بن عباس رضي الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم
په حجة الوداع کښې خطبه ولوسته نو وې فرمایل :
" ما په تاسو کښې داسې څه پرې اېښې دي که تاسو پرې منګولې
ولګولې نو هېڅکله به ګمراه نشئ چې هغه د الله کتاب دی او د
هغه د نبي سنت دی ".

نو معلومه شوه چې هدایت په همدې دواړو کښې دی او پدې
دواړو باندې په عمل کولو کښې دی او که دا دواړه چا
پرېښودل نو اړو مرو به ګمراه او بې لیارې شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم عمل کښې چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع

نوي هغه باطل دی

الله تعالی فرمائي :

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا
الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ
شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ
وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾

محمد ، ۳۲ - ۳۳

بې شکه هغه کسان چې کفر ئې کړیدی او د الله د لارې نه ئې خلك بند کړيدي او د رسول خلاف ئې کړیدی وروسته له هغې چې هدایت ورته ښکاره شو نو هیڅکله الله ته هیڅ ضرر نشي رسولی او زر ده چې الله به ئې عملونه برباد کړي . ای مؤمنانو ! د الله اطاعت وکړئ او د رسول اطاعت وکړئ او خپل عملونه مه بربادوئ » .

نو عملونه هله باطل او بربادېږي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي او هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم طریقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکي به وي هغه بدعت دى او هر بدعت ګمراهي ده
ککه چي په حديث کښي راځي :

عن جابر بن عبد الله الأنصاري قال خطبنا رسول الله
صلى الله عليه وسلم فحمد الله واثنى عليه ثم قال : إن افضل الهدى
هدى محمد صلى الله عليه وسلم وشر الأمور محدثاتها وكل بدعة
ضلالة " .

د جابر بن عبد الله الانصاري رضي الله عنه نه روايت دى هغه
وائي چي مونږ ته رسول الله صلى الله عليه وسلم خطبه ولوستله نو
د الله حمد او ثنائي وويله بيائي وفرمايل : بهتره لاره او
هدايت د رسول الله صلى الله عليه وسلم هدايت اوطريقه ده او په
کارونو کښي بدي هغه نوي کارونه دي او هر بدعت
ګمراهي ده .

په يو حديث شريف کښي راځي :

عن عائشة رضي الله عنها قال رسول الله صلى الله عليه وسلم :
من احدث في امرنا هذا ماليس منه فهو رد " .

اخرجه البخاري ومسلم وابوداود .

د عائشي رضي الله عنها څخه روايت دى چي رسول الله صلى الله عليه وسلم
وفرمايل : چا چي زمونږ په دې دين کښي نوى کار پيدا کړ چي د دى
څخه نه وي نو هغه رد دى " .

په بل روايت کښي راځي چي چا داسي عمل وکړ چي زمونږ طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې نوې هغه رد دی.

نو هر هغه عمل یا هر هغه قول او فعل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه رد دی یعنې مقبول ندی او بدعت دی او هر بدعت گمراهي ده او لکه څنګه چې د اوسنی زمانې مبتدعین وائي چې بدعت کښې حسنه شته نه دا صحیح نده بلکې هر بدعت گمراهي ده او بدعت کښې سېه نشته لکه چې امام مالك رحمه الله وائي:

من ابتدع فی الإسلام بدعة یراها حسنة فقد زعم أن محمداً صلی الله علیه وسلم خان الرسالة لأن الله یقول «الیوم أکملت لکم دینکم واتممت علیکم نعمتی...» فمالم یکن یومئذ دینا لایکون الیوم دیناً.

اصول فی البدع والسنن ص٤

چا چې اسلام کښې بدعت وکړ او هغه ئې حسنه بدعت گڼنه نو ده دا گمان وکړ چې محمد صلی الله علیه وسلم په رسالت کښې خیانت کړیدی ځکه چې الله تعالی فرمائي «نن ورځ ما تاسو ته ستاسو دین پوره کړیدی». نو هغه ورځ (د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې) چې څه شي دین نوه نو نن هم دین ندی.

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه فرمائي:

«اتبعوا ولا تبتدعوا فقد کفیتم». رواه الدارمی

تاسو د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع وکړئ او بدعت مکوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې تاسې ته دین پوره او بس شویدی".

همدا رنګه یو بل روایت کښې راځي :

"عن مجاهد قال دخلت مع عبد الله بن عمر مسجداً وقد اذن فيه ونحن نريد أن نصلي فيه فثوب المؤذن فخرج عبد الله بن عمر من المسجد وقال : اُخرج بنا من عند هذا المبتدع ولم يصل فيه"

رواه الترمذی

د مجاهد نه روایت دی هغه وائي چې زه د عبد الله بن عمر رضي الله عنهما سره یو جومات ته ننوتم چې په هغه کښې اذان شوی وُ او مونږ غوښتل چې لمونځ پکښې وکړو نو مؤذن آواز وکړو چې لمانځه ته راشئ نو عبد الله بن عمر د جومات نه ووت او وئي ویل : مونږ ددې بدعتي له جوماته وباسئ - او لمونځ ئې پکښې ونکړو.

لمانځه ته دعوت ورکول په ظاهر کښې ښه کار معلومیږي لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې د اذان نه غیر داسې آواز نه وُ شوی نو ځکه ورته عبد الله بن عمر بدعت ووایه.

نوکه اسلام کښې چیرته بدعت حسنه وای دغه کار به ضرور بدعت حسنه وُ . او عبد الله بن عمر رضي الله عنهما به ورته ښه کار ویلای وُ لکن هغه دغه د لمانځه دعوت ته بدعت ووایه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوه .

همدا رنګه اذان کول ښه کار دی لکن د اختر لمانځه لپاره اذان کول نشته او که څوک یې کوي ګناه یې وکړه ځکه چې دغه کار رسول الله صلی الله علیه وسلم ندی کړی نو دا بدعت دی .

همدا رنګه نور زیات داسې مثالونه شته چې د هغې نه دا معلومیږي چې اسلام کښې بدعت حسنه نشته او هر بدعت ګمراهي ده .

نو هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه بدعت او باطل دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم

صحابه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام رضی الله عنهم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کښې د پر کلک وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری يې په هر څه کښې کوله لکه چې په حديث کښې راځي:

«عن ابن عمر رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وسلم

أنه اتخذ خاتماً من ذهب فلبسه فاتخذ الناس خواتيم الذهب فقام النبی صلی الله علیه وسلم فقال: إنی كنت البس هذا الخاتم وإنی لن البسه ابداً فنبذه. فنبذ الناس خواتيمهم» رواه احمد

د عبدالله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د سرو زرو یوه ګوته جوړه کړه او په لاس يې کړه نو نورو خلکو هم د سرو زرو ګوتې جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم پوره ته شواو وې ویل چې: ما دا کوته په کوته کړې وه. خوزه به یې نور هېڅکله په کوته نه کړم نو کوته یې وغورځوله خلکو هم خپلې کوتې وغورځولې
همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن مجاهد عن عبد الله بن عمر ان النبی صلی الله علیه وسلم قال:

لا یمنعن رجل اَهله اَن یأتوا المساجد فقال ابن لعبد الله بن عمر فإنا نمنعهن فقال عبد الله: أُحدّثك عن رسول الله صلی الله علیه وسلّم وتقول هذا قال فما کلمه عبدالله حتی مات. رواه أحمد.

د مجاهد نه روایت دی:

هغه د عبدالله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلّم ویلی دي: یو سړی دی خپله ښځه د دی نه نه منع کوي چې جوماتونو ته لاړې شي نو د عبدالله بن عمر رضی الله عنهما یو ځوی وویل: چې مونږ به یې منع کوو عبدالله بن عمر وویل چې زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلّم حدیث بیانوم او ته دا خبره کوی. مجاهد وائي چې عبدالله بن عمر خپل ځوی سره ترمرګه پورې خبرې ونه کړې»

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن سالم بن عبد الله انہ سمع رجلا من اهل الشام وهو يسئلُ عبد الله بن عمر عن التمتع بالعمرة الى الحج فقال عبد الله بن عمر هي حلال فقال الشامي ان اباك قد نهي عنها فقال عبد الله بن عمر: أرأيت ان كان ابي نهى عنها وصنعها رسول الله صلى الله عليه وسلّم امر ابي يتّبع ام امر رسول الله صلّى الله عليه وسلّم فقال الرجل بل امر رسول الله صلّى الله عليه وسلّم فقال لقد صنعها رسول الله صلى الله عليه وسلّم. رواه الترمذی۔

د سالم بن عبد الله نه روايت دی هغه وايي چې ما ديوه شامي سړي نه واوريدل چې د عبد الله بن عمر څخه يې د حج په هر څوکي د عمرې پوښتنه کوله عبد الله بن عمر وويل چې دا کار حلال دی نو هغه شامي وويل چې ستا پلار (عمر) خو خلک ورڅخه منع کول عبد الله بن عمر وويل: ته ما ته دا ووايه چې که زما پلار ترې منعه کړې وی او رسول الله صلّى الله عليه وسلّم دا کړې وی. نو زما پلار تا بعداری به کیږي او که د رسول الله صلی الله عليه وسلّم ؟۔

هغه سړي وويل بلکي د رسول الله صلى الله عليه وسلّم د حکم تا بعداری به کيږي نو هغه وويل چې رسول الله صلى الله عليه وسلّم دا کار کړی دی.۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حدیث په مقابل کښې د خپل پلار عمر رضی الله عنه خبره ونه منله ـ افسوس د هغه چا په حال چې د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم د حدیثو په مقابل کښې د ښځو متلونه، د پلار او نیکه خبرې، د امام او پیشوا خبرې او داسې نورې بې دلیله خبرې او اقوال منی او احادیث پرېږدي ۔

همدارنګه بل روایت کښې راځي :

عن سعید بن جبیر

عن عبدالله بن مغفل انه کان جالساً الیٰ جنبه ابن أخ له فخذف فنهاه وقال : ان رسول الله نهی عنها وقال « إنها لاتصید صیداً ولا تنکی عدواً وانها تکسر السن وتفقأ العین » قال : فعاد ابن اخیه یخذف فقال : أحدثك أن رسول الله صلی الله علیه وسلّم نهی عنها ثم عدت تخذف لا أکلمك ابداً » ۔ رواه ابن ماجة ۔

سعید بن جبیر د عبدالله بن مغفل نه روایت کوي چې د هغه خواته د هغه وراره ناست ؤ نویو وړه کیټکی (شګه) یې ګوزار کړه نو عبدالله بن مغفل منع کړ او ورته یې وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم له دی نه منع کړې او ویلی یې دي : چې دا د وړې کیټکې ګوزار نه ښکار کوی او نه د ښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کوي بلکي دا غاښ ما توي او ستر ګه را او باسي ،، سعید وایي چي د عبدالله ور ارة بیا دا کوزار ونه شروع کړل نو عبدالله ور ته وویل چي زه تا ته حدیث وایم چي رسول الله صلی الله علیه وسلّم دا کار منع کړی دی او ته بیا کوزار ونه کوی ؟. زه به تا سره هیڅکله خبري ونه کړم.

همدا رنګه بل روایت کښي راځي :

عن زید بن اسلم.

عن ابن عمر قال دخلت علی النبی صلی الله علیه وسلم وعلی ازار یتقعقع فقال من هذا قلت عبد الله بن عمر قال ان کنت عبد الله فارفع ازارك فرفعت ازاری الی نصف السا قین فلم تزل ازرته حتیٰ مات. رواه احمد.

زید بن اسلم د عبدالله بن عمر رضی الله عنه نه روایت کوی هغه وایي چي زه رسول الله صلی الله علیه وسلّم با ندي ور ننو تم او زما لونګ ؤ چي بنکته ځانګیده نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم وویل چي دا څوك دی ؟. ما ور ته وویل چي عبدالله بن عمر. هغه وفرمایل چي که ته د الله بنده یي نو لنګ (پرتوګ) دی اوچت کړه نو ما خپل پرتوګ د پنډیو نیما یي پوري اوچت کړ. زید وایي چي د عبدالله پرتوګ ترمرګه پوري اوچت ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو صحابه کرام زمونږ د ملایانو او یا عوامو په څېر نه و چې کله ورته حدیث وویل شي نو هیڅ پروا پرې نه کوي بلکې ما ویل داسې خلک لیدلي چې ځانته د علم نسبت کوي او لویه دعوه لري خو کله چې ورته د غه رنګ حدیث ویل شوی لکه عبدالله بن عمر ته چې وویل شو نو هیڅ پروائې نه ده کړې بلکې استهزاء یې کړې ده وقد جربنا بذلك مراراً۔

د عبدالله بن عباس نه چا د یوې مسئلې په باره کښې پوښتنه وکړه نو عبدالله ورته په حدیث جواب ورکړ هغه سړي وویل چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي نو عبدالله بن عباس په غوسه شو او ورته یې وویل:

یوشك ان تنزل علیکم حجارة من السماء اقول قال رسول الله صلی الله علیه وسلم و تقولون قال عمر و ابوبکر

تفسیر أضواء البیان ص ۵۱۶ ج - ۷ ۔
مجموع فتاویٰ شیخ الاسلام ص ۲۱۵ ج - ۲۰ ۔

نږدې ده چې په تاسو د آسمان نه تیږې را ووریږي زه وایم چې رسول صلی الله علیه وسلم داسې ویلي او تاسو وائې چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي"۔

نو صحابه وُ د حدیث په مقابل کښې د عمر او ابوبکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنهما قول داسې بدګمانه چې ورته يې وويل آسمان نه به دربانديې تيږې نازلې شي ـ لوکه عبدالله بن عباس چېرته اوس ژوندي وای او زمونږ دا زرانده مقلدين يې ليدلې وای نوځه به يې ورته ويل چې دوی د هر پير فقير او امام خبره په حديث مخکښې کوي .

همدارنګه په بل روايت کښې راځي :

عن ابن الحنظلية قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم نعم الرجل خريم الاسدى لولا طول جمته واسبال إزاره فبلغ ذلك خريما فجعل يأخذ شفرة يقطع بها شعره الى اذنيه ورفع ازاره الى انصاف ساقيه ـ

رواه احمد ـ

ابن حنظليه نه روايت دی هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلّم وفرمايل :

خريم اسدی ډېر ښه سړی دی خوکه د سر ويښتان يې ډېر اوږده نه وای او پرتوګ يې د ګيټکيو نه ښکته نه وای نو دا خبره خريم ته ورسيده نو هغه قيچي راواخيسته او ويښتانې يې غوږونو نيمايې پورې غوڅ کړل او پرتوګ يې د پنډيو نيمايې پورې پورته کړه ـ

بل روايت کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عمران بن حصین قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم الحیاء خیر کله او ان الحیاء خیر کله فقال بشیر بن کعب انا لنجد فی بعض الکتب او قال الحکمة ان منه سکینة ووقار لله عزوجل ومنه ضعفا فاعاد عمران الحدیث و اعاد بشیر مقالته حتی ذکر ذلك مرتین او ثلاثا فغضب عمران حتی احمرّ عیناه وقال أحدثك عن رسول الله صلی الله علیه وسلم و تعرض فیه لحدیث الکتب؟

روااه احمد

عمران بن حصین روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی چي حیا ټول خیر دی او یا بی شکه حیا ټول خیر دی نو بشیر بن کعب وویل مونږ په ځینو کتابونو او یا حکمت کښی لیدلي دي چي ځینی دحیا نه سکون او وقار دی الله تعالی لره او ځینی ضعف دی نو عمران بیا حدیث و وایه او بشیر بیا خپله خبره وکړه تر دی چي داخبره ئې دوه یا دری ځل وکړه نو عمران داسي په غصه شو چي سترګی ئې سری شوی او وئې ویل چي زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث بیانوم او ته پکښی دکتابونو خبري کوی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ورسته

د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نده

لکه چې مخکښې مو یادونه وکړه الله تعالی په خپلو بندګانو خپل اطاعت فرض کړیدی او بیا يې د خپل رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت فرض کړیدی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اطاعت په مونږ فرض ندی بلکې که د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې چا د بل هرچا خبره ومنله نو هغه ګمراه شو او د امراؤ اطاعت هم د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د اطاعت لاندې دی او د الله په معصیت کښې د هغوی اطاعت نشته بلکې که د الله په معصیت يې امر کاوه بیا ئې نه منل فرض دي په حدیث کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبد الله بن ثابت قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والذى نفس محمد بيده لو اصبح فيكم موسىٰ ثم اتبعتموه وتركتمونى لضللتم ... الحديث ، رواه احمد

"عبد الله بن ثابت نه روايت دى چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي : قسم دى په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښي دى که موسىٰ عليه السلام تاسي ته راغى او بيا مو هغه تابعدارى وکړه اوزه مو پرېښودم نوار ومرو به ګمراه شئ " .

نو د موسى عليه السلام تابعدارى سره لدى چي هغه پيغمبر ؤ لکن د رسول الله صلى الله عليه وسلم په مقابل کښي د هغه منل ګمراهي ده نو افسوس د هغه مقلدينو په حال چي د رسول الله صلى الله عليه وسلم صحيح حديث ورته ورسيږي او بيا د مذهب تقليد کوي او هغه حديث نه مني نو ايا دا به ګمراه نوي بلکي دا تر ټولو لوى ګمراه دى .

همدارنګه حديث کښي راځي :

عن جابر بن عبد الله رضى الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا تسألوا أهل الكتاب عن شئ فإنهم لن يهدوكم وقد ضلوا فانكم اما أن تصدقوا بباطل او تكذبوا بحق فإنه لو كان موسى حيا بين اظهركم ماحل له الا أن يتبعنى . رواه احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جابر بن عبد الله رضي الله عنه نه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي :

"د اهل کتابو نه د هیڅ شي پوښتنه مکوئ ځکه چي هغوی هیڅکله تاسو ته سمه لاره نشي ښودلی او هغوی ګمراه شوي دي ځکه چي یا به تاسو د باطل تصدیق وکړئ او یا به د حق تکذیب وکړئ. او که موسی علیه السلام ژوندی وای ستاسو مینځ کښي نو هغه ته بل څه روا نه وو غیر له دی چي زما تابعداري وکړی."

او بل روایت کښي راځي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي:

"والذی نفس محمد بیده لو بدا لکم موسی فاتبعتموه وترکتموني لضللتم عن سواء السبیل ولو کان حیاً وادرك نبوتي لاتبعني" رواه الدارمي من حدیث جابر

"قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښي دی که موسی علیه السلام تاسو ته راښکاره شي او د هغه تابعداری مو وکړه او زه مو پریښودم نو د سمي لاري نه به بې لاري شئ او که موسی علیه السلام ژوندی وای او زما نبوت یې میندلی وای نو اړ وو به یې زما تابعداری کړې."

نو موسی علیه السلام چي پیغمبر وو که ژوندی وای هغه ته به د رسول الله صلی الله علیه وسلم د بعثت څخه وروسته د دیل چا اطاعت روا نه وُ نو بل چا ته به څرنګ روا شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد

د اتباع الرسول په څکښي د پر زيات خبرې وشوې دې څکښي تول نصوص چې د اتباع په هکله ذکرشو د تقليد رد هم پکښې وشو لکن د زيات وضاحت او تائيد لپاره به زه د لوستونكو لپاره د تقليد لغوي او اصطلاحي معنی وکړم او بيا به د نصوصو په رڼا کې او د علماؤ د اقوالو په تائيد د تقليد رد وړاندې کړم ، که څه هم مونږ ه الله تعالی په قرآنی نصوصو او نبوي احاديثو سره د بل هر قسم استدلال څخه مستغني کړي يو ، خو بيا هم او بيا هم د دې لپاره به د علماؤ اقوال ذکر کړو چې ځينو ناخبرو لوستونكو ته دا ښکاره شي چې دا مسائل زمونږ د ځانګړې رأى او فکر نتيجه نده بلکې تول حق پرست محققين علماء زمونږ د دې کاروان ملګري دي او د تقليد رد له دې کبله ضروري ګڼم چې د تقليد په سبب په اسلامي امت کښې لوی تفرق او زياتې شخړې او اختلافات را منځته شويدي تر دې چې خلك د قرآن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوي احاديثو څخه ډېر لیرې شویدي ، داٌ ئمه کرامو به هکله دومره غلو او زیاتی شروع شویدی چې د هغوی اقوال بلکې د هغوی څخه لاندې د نورو زیاتو خلکو اقوال د قرآن او حدیث په ځای استعمالیږي او داسې استدال پری بیول کیږي چې تنز به وائی دغه اقوال اسماني وحي ده عام خلك د دین سره دومره نا آشنا شویدی چې د یوه متل او قرآن ترمنځ یا د یوه شعر او حدیث تر منځ یا د فقهاؤ د اقوالو او نصوصو ترمنځ هیڅ تمیز نشته بلکې که چیرته یو چا ته په دینی مسئله کښې یو قرآنی ایت یا نبوی حدیث بیان شي نو هغه به سمدستي ددې په مقابله کښې د یوه عالم قول یا د عبدالرحمن بابا یو شعر پیش کری ، عوام خو لا څه چې ډېر علماء مونږ داسې لیدلي دي چې کله ورته یو حدیث وویل شي نو هغه په ډېر غضب سره د حدیث د نه منلو لپاره د خلکو اراء او اقوال وړاندې کړي نو مونږ حیران یو چې دوی پدې نه پوهیږي چې د نص په مقابله کښې نور څه دلیل نشي کیدای او که سره د پوهې داسې کوي :

فإن كنت لا تدري فتلك مصيبة
وإن كنت تدري فالمصيبة أعظم

که نه پوهیږی او داسی کوی نو دا هم یو مصیبت دی او که پوهیږی او سره د پوهې داسې کوې نو بیا خود ډېر لوی مصیبت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد لغوي معنى :

تقليد د تفعيل د باب څخه مصدر دی او د "قلادة" د مادې څخه اخيستل شويدی ، قلادة هغه غاړکۍ او غړوندۍ ته ويل کېږي چې د څناورو او چارپايانو په غاړه کښې اچول کېږي نو تقليد په لغت کښې غړوندي په غاړه کښې اچولو ته وائي لکه د حديثو په کتابونو کښې "باب تقليد الغنم" يا "تقليد الابل" راځي يعني د حج په مناسکو کښې هغه د هديې څاروي په غاړه کښې غاړکۍ اچول او غړوندی اچول .

دتقليد اصطلاحي معنى :

تقليد په اصطلاح کښې د يو چا خبرې بې دليله منلو ته وائي، لکه چې امام ابن القيم د تقليد اصطلاحي معنى داسې را نقلوي

" التقليد معناه في الشرع الرجوع إلى قول لاحجة لقائله عليه وذلك ممنوع منه في الشريعة والإتباع ما ثبت عليه حجة " . اعلام الموقعين ص١٧٨ ج-٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید معنیٰ په اصطلاح کښې دا ده چې یو داسې قول اوخبرې ته رجوع کول دي چې د هغه ویونکی ته پری دلیل نه وی او دا په شریعت کښې منع دی او اتباع دی ته وائي چې دلیل پری ثابت وی» ملا علی قاری حنفی په خپل کتاب شرح قصیدۃ امالی ص۳٤ طبع دهلی کښې لیکی.

«والتقلید قبول قول الغیر بلا دلیل فکانه لقبوله جعله قلادۃ فی عنقه»

«تقلید د بل چا خبرې منل دی بی دلیله، نو دا د دی د قبول له کبله داسې شو لکه چې دا خبره یې یوه غاړه کې او غړوندې کړ او په خپله غاړه کښې یې واچاوه»

همدارنګه مسلم الثبوت کښې راځي:

«التقلید العمل بقول الغیر من غیر حجة»

«تقلید د بل چا په خبره بې دلیله عمل کول دی»

مختصر ابن حاجب د تقلید معنیٰ داسې کوی:

«التقلید العمل بقول غیرك من غیر حجة ـ مختصر ابن حاجب ص۲۳۱

تقلید دی ته وائي چې ته د بل چا په خبره بې دلیله عمل وکړې.

همدارنګه.

تقلید ته علم نه ویل کېږي او مقلد ته عالم نه ویل کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چې امام ابن قیم رحمه الله دعلماؤ څخه دا قول را نقلوي :

« أجمع الناس على أن المقلد ليس معدوداً من اهل العلم وأن العلم معرفة الحق بدليله » . اعلام الموقعين ص ٧ ج ١

« خلکو پدې اجماع کړیده چې مقلد په علماؤ کښې نه شمېرل کېږي العلم دحق معرفت دی په خپل دلیل باندی » .

په قرآن کریم کښی داسې آیتونه ډېر زیات دي چې علماء په هغې باندې د تقلید په رد کښی استدلال کوي ،

الله تعالی فرمائي : اتخذوا احبارهم ورهبانهم ارباباً من دون الله ...... الآية « التوبه - ٣١ - »

ګوی (مشرکانو) خپل علماء او پیران په ربوبیت نیولی دالله نه سوا « .

دغه آیت چې کله عدی بن حاتم د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه واوریده نو ددې په تفسیر کښې یې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه چې مونږ خو يې عبادت نه دی کړی نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل :

« أليس يحرمون ما احل الله فتحرمونه ويحلون ماحرم الله فتحلونه »

ایا داسې نه وو چې هغوی به هغه څه حرام کړل چې الله حلال کړي وو نو تاسو به حرام کڼل او هغوې به هغه څه حلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل چې الله حرام کړی ؤ نو تاسو به حلال کړل ؟.

عدی بن حاتم ووبیل چې همداسې وه نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم ورته ووبیل :

«فتلك عبادتهم». « همدا د هغوی عبادت ؤ.

رواه احمد والترمذی.

نو دی نه معلومه شوه چې یهودو او نصاراؤ د خپلو علماؤ بې دلیله تقلید کړی ؤ او همدغه تقلید شرك دی او کوم مقلدچې د چا تقلید کوی هغه یې په ربوبیت ونیوه.

او الله تعالی فرمائي :

وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ۝» سورة زخرف ۲۳-

« او همدا رنګه مونږ تا نه مخکښې په هیڅ یوه کلی کښې ویره ونکی ندی لیږلي مګر هغو عیاشو خلکو ویل چې مونږ خپل پلاران په یوه دین موندلی دی او مونږ د هغو د قدمونو پسې اقتدا کوو » او د پلارانو تابعداری یې بې دلیله د وحی په مقابل کښې کوله.

او الله تعالی فرمائي :

اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ . وَقَالَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُا مِنَّا كَذٰلِكَ يُرِيْهِمُ اللهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِيْنَ مِنَ النَّارِ ه

سورة البقرة ۱۶۶ - ۱۶۷ -

کله چې بیزار شي هغه کسان چې تابعداري یې شوې ده د هغو کسانو نه چې د دوی تابعداري یې کړېده او عذاب وګوري او ټولي وسیلي پرې ختمې شي. او هغه کسان به ووائي چې د نورو تابعداري یې کړېده کاش چې مونږ یوځل دنیا ته واپس شوی وای نو د دوی (مشرانو) څخه به داسې بیزار شو لکه چې مونږ نه بیزار شوی دی همدارنګه الله دوی ته خپل عملونه ورښائي چې په دوی باندي به افسوس وي او دوی به دا ور څخه نه وځي».

او الله تعالی فرمائي:

«وَإِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللهُ وَإِلَى الرَّسُوْلِ قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُوْنَ»

سورة المائدة - ۱۰۴ -

او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالېږلی او رسول ته نو وائي چې مونږ ته هغه څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دي چې خپل پلاران موږي موندلي دي. اګر که د دوی پلاران په هیڅ شي نه پوهېږي او نه په هدایت دي»

او الله تعالی فرمائي:

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا»

سورة الاحزاب ۶۷

او وبه وائي چې ای ربه مونږ د خپلو سردارانو او لویانو منلی وُ نو مونږ څخه یې سمه لار ورکه کړیوه»

علامه شنقیطي د دی ایت لاندې لیکي:

ومثل هٰذا في القرآن كثير من ذم تقليد الآباء والرؤساء وقد احتج العلماء بهٰذه الأيات في ابطال التقليد ولم يمنعهم كفر اولئك من الاحتجاج بها لأن التشبيه لم يقع من جهة كفر احدهما وإيمان الآخر وإنما وقع التشبيه بين التقليدين بغير حجة للمقلد كما لو قلد رجل فكفر وقلد آخر فأذنب وقلد آخر في مسألة دنياه فأخطأ وجهها كان كل واحد ملوماً على التقليد بغير حجة .

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۱ ج ۱

پدې ډول د پلرونو او مشرانو د تقلید بدي په قرآن کریم کښی ډېره زیاته ده.

د تقلید په باطلولو علماؤ پدې آیتونو دلیل نیولی دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه مخکښو کفر علماء پدی ا یتونو دلیل نیولو څخه ندی منعه کړي ځکه چې تشبیه پدی کښی نده چې یو کافر او بل مسلمان دی بلکې تشبیه د هغه مقلدینو په منځ کښی واقع شویده چې د خپل مشر بی دلیله منل کوي ، او دا داسی ده لکه یو سړی تقلید وکړي نو کافر شي بل تقلید وکړي گناهگار شی او بل د دنیا په کار کښی تقلید وکړي نو هغه د صحیح طریقې څخه خطا شی نو دا هر یو په بی دلیله تقلید باندی ملامت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقليد کله شروع شو

رسول الله صلی الله علیه وسلم چې کوم پېړۍ ته خیر القرون ویلي دی یعنې په اولنیو درې پېړیو کښې تقلید هیڅ وجود نه لاره بلکې دیني مسائل به د قرآن او احادیثو څخه زده کېدل او په هغې به عمل کېده د کوم عالم څخه به چې چا د کومې مسئلې په هکله پوښتنه وکړه نو هغه به د کتاب الله او سنة الرسول (قرآن او حدیث) په استدلال جواب ورکاوه او د خلکو رأیو پسې تلل نه وو.

محدث دهلوي شاه ولی الله رح وائي:

اعلم ان الناس کانوا قبل المائة الرابعة غیر مجتمعین علی التقلید الخالص لمذهب واحد بعینه

حجة الله البالغة ص ۱۴۲

"پوه شه چې د څلورمې صدۍ نه مخکښې خلک د یوه خاص مذهب په تقلید باندې نه وو راټول شوي."

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه شاه ولی الله په خپله رساله "الانصاف" صـ۵۹ کښې لیکي:

"إعلم أن الناس في المائة الأولى والثانية غير مجتمعين على التقليد لمذهب واحد بعينه".

یوه شپه چي په اوله او دوهمه هجري پیړۍ کښې خلک دیوه شخص په تقلید راټول نه وو.

شیخ خجندی وائي:

فالسلف لا يعرفون ذلك وكانوا لا يقلدون إلا صاحب الشرع صلى الله عليه وسلم وقد صح اجماع الصحابة والتابعين وتابعيهم باحسان من السلف الصالحين على المنع من أن يقصد انسان إلى قول بعينه فمن اخذ بجميع اقوال أبي حنيفة اوجميع أقوال مالك او اقوال الشافعي اوجميع أقوال أحمد او غيرهم ولم يعتمد على ماجاء في الكتاب والسنة فقد خالف اجماع الامة كلها واتبع غير سبيل المؤمنين.

هدية السلطان صـ۱۲

سلف صالحين دا تقليد نه پيژنی او د صاحب الشرع يعنی رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه غير د بل چا تقليد يې نه کاوه او د سلف صالحينو يعنی صحابه وُ تابعينو او تبع تابعينو اجماع صحيح ثابته ده چي هغوی دا کار منع کاوه چي يو انسان يو ائ د يوه شخص قول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسی روان وی نو چا چې د ابو حنیفه ټول اقوال واخیستل یا یې د مالک ټول اقوال واخیستل یا یې د شافعي ټول اقوال واخیستل، یا یې د احمد ټول اقوال واخیستل او یا یې د بل چا ټول اقوال واخیستل او په هغو احکامو یې اعتماد و نه کړ چې په کتاب او سنت (قرآن او حدیثو) کښې راغلي دي - نو د غه شخص د ټول امت د اجماع څخه مخالفت وکړ او د مؤمنانو نه پرته د بلې لارې تابعداري یې وکړه.

علامه خجندی لیکي:

وهذه المذاهب أمور مبتدعة حدثت بعد القرون الثلاثة.

هدية السلطان ص٨

او دا مذاهب د بدعت کارونه دی چې د دری صدیو (پیړیو) څخه وروسته پیدا شوی دی.

امام ابن قیم رحمه الله د تقلید او مقلدینو په هکله داسې وایي:

وانما حدثت هذه البدعة في القرن الرابع المذموم على لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم، فالمقلدون لمتبوعيهم في جميع ما قالوه يبيحون به الفروج والدماء والاموال ويحرمونها ولا يدرون اذلك صواب ام خطأ على خطر عظيم ولهم بين يدى الله موقف شديد يعلم فيه من قال على الله ما لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

یعلم انه لم یکن علی شئ.

اعلام الموقعین ص۱۸۹ ج-۲

دا د تقلید بدعت څلورمې صدۍ چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم ورته بده ویلې ده دې څخه وروسته پیدا شوې نومقلدین د خپلو مشرانو په ټولو اقوالو (چې ځینې اوږدې او ځینې عورتونه) او وینې او مالونه رواکوي، او ناروا کوي او پدې نه پوهیږي چې دا خبره صحیح ده او که خطا ده. او دوی په دې کارونو سره په یو لوی خطر کښې واقع شوي دي. او دوی لپاره د الله په مخ کښې ډېر سخت مقام دی چې په الله هغه څه ویل چې پرې نه پوهیده بیا به په دې پوه شي چې مونږ په هیڅ دلیل نه وو».

علامه شنقیطي په خپل تفسیر اضواء البیان کښې لیکي:

فتقلید العالم المعین من بدع القرن الرابع ومن یدعی خلاف ذلك فلیعین لنا رجلاً واحداً من القرون الثلاثة الاول التزم مذهب رجل واحد معین ولن یستطیع ذلك أبدا لأنه لم یقع البتة».

تفسیر اضواء البیان ص۴۸۸-۴۸۹ ج-۷

دیوه معلوم او ټاکلي عالم تقلید کول د څلورم قرن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعاتو څخه دی اوکه څوك د دی خلاف دعوه لری نوموږ ته دی د دری اولنیو هجری پیړیو نه یو سړی راپه ګوته کړی چي هغه دیوه تاکلی سړی د مذهب تقلید په ځان لازم کړی وی، او دا کار هیڅکله نه شي کولی ځکه چي داسي هیڅ شوی نه دی ۷.

همدارنګه نور ډیر زیات علماء لیکی چي تقلید یو بدعت دی چي د خیرالقرون څخه وروسته پیدا شوی دی نو زه د هغه مقلدینو څخه پوښتنه کوم چي هغوی دین په څلورو مذهبونو کښي محصور او محدود ګڼي او دیوه تابعداری اسلام ګڼي بلکي د اوسنی زمانی ځینو مقلدینو دا هم لیکلي دی چي «بی مذهبه دله مسلمان نه کیدای شي» نو زه ورته وایم چي د دغه مذهبونو د پیدا کیدو نه مخکښي او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته خلك د چا په مذهب وو؟ آیا هغوی مسلمانان وو اوکه نه صحابه کرام، تابعین او تبع تابعین دچا په مذهب وو آیا هغوی مسلمانان وو اوکه نه؟ آیا هغه امام چي ته یي تقلید کوی هغه دچا په مذهب وو؟ د هغه پلار دچا په مذهب وو ایا ستا امام او د هغه پلار مسلمانان وو اوکه نه؟ که د دی ټولو سوالونو ځواب دا وی چي دغه خلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول مسلمانان ږ نو بيا تا دغه فتوی په کوم دليل اوکوم جرأت سره په دغه ټولو محکمیو او وروستنيو خلکو ولګوله ايا د الله نه نه ويريږي ؟ آيا په قبر کښې به تا څخه دا پوښتنه کيږي چې ته دچا په مذهب وې ايا د قيامت په ورځ به تا څخه دا پوښتنه کيږي چې تا ولی د فلانی امام خبره نه وه منلی ؟ او که تا څخه به دا پوښتنه کيږي چې آيا تا د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله عليه وسلم خبره منلی وه او که نه ؟. ضرور به داسې يوه ورځ راځی چې ته او ستا په څېر نور ډېر ړانده مقلدين به د الله په مخ کښې ولاړ وی او الله تعالیٰ به درته وايي چې په کوم دليل دی حلال او حرام جوړ کړی ږ ؟ په کوم دليل دی ديوه غير معصوم خبره منلې وه ؟. او په کوم دليل دی دغه غير معصوم د ربوبيت او رسالت درجې ته رسولای ږ ؟ ولی دی زما د رالیږل شوی رسول خبره نه وه منلی ؟ ايا ما تا ته نه ږ ويلی چې : مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا » آيا ما تا سو ته نه ږ ويلی چې « لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ اسوة حسنة » .

نو راشه ای مقلده اوس دی وخت دی الله څخه دخپلو تېرو اعمالو مغفرت وغواړه او په اخلاص سره توبه وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوپواخې د الله تعالی کتاو د هغه د رالیږلی شوی اخری رسول محمد صلی الله علیه وسلم د احادیثو پیروی وکړه او د فلان او فلان خبری پریږده د هغه وړځی څخه مخکښی د ځان دخلاصون په فکر کښی شه چي هلته به بیا نه دنیاته راتلل وي او نه به بیا پښیماني څه فائده لري.

امام ابن قیم الجوزیة په خپل کتاب اعلام الموقعین کښي د څلورمی صدی په هکله داسي وائي:

«وکان دین الله سبحانه و تعالیٰ أجل في صدورهم، و اعظم في نفوسهم، من ان یقدموا علیه رأیاً او معقولاً او تقلیداً او قیاساً».

اعلام الموقعین ص ج ۱-۶

د دغو په سینو کښي د الله تعالیٰ د دین ډیر لوړ مقام ؤ او د هغوی په زړونو کښي د دې نه ډیر لوی ؤ چي په دې دین باندې رایه، عقلي امور، تقلید او یا قیاس مخکښي کړي.

نو د دې نه معلومه شوه چي ترڅلورمی صدی پورې تقلید نه ؤ بلکه امام ابن قیم دڅلورمی صدی د علماؤ د اتباعو د اولنی پړاؤ په هکله هم داسې وائي:

« زاهدین في التعصب للرجال واقفین مع الحجة والاستدلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

يسيرون مع الحق أين سارت ركائبه» اعلام الموقعين ص ج-۱

«هغوی د سرو لپاره د مذهبي تعصب څخه ځان ساته او د حجت او دليل سره ولاړ ؤ د حق سپرلۍ برچې هرخوا ته روانې وی هغوی به هماغه لور ته تلل»

يعنی دا به يې نه ويل چې زما امام او مقتدا داسې ويلي دی نو زه به هم دا منم او د بل چا به نه منم اګر چې د بل چا خبره د حجت او دليل په اساس حق وی بلکه هرچا به چې ور ته حق وويل هغه به يې منل داسې نه ؤ لکه زمونږ د زمانې مقلدين چې حق ور ته څرګند شي او خپله پرې هم اعتراف وکړی لکن مذهبي تعصب پرې دومره غالب وی چې هغه حقه خبره نه مني او هغه د مذهب خبره يې ټينګه کړې وی. د مثال په توګه به زه تاسو ته د حنفي مذهب د يوه متعصب مقلد خبره را نقل کړم:

محمود حسن بن ذوالفقار علي الديوبندی په ترمذی باندې تقرير ليکلی دی په هغه کښې يوه مسئله دا ده چې:

عبد الله بن عمر وائي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلی دي:

«البيعان بالخيار مالم يتفرقا» رواه البخاری ومسلم وابو داؤد والترمذي واللفظ له.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« اخیستونکی او خرڅونکی ترهغه پورې خیار لري چې تر څو جلا شوي نه وي».

پدې کښې اختلاف دی امام احمد، امام شافعي او عام محدثین وايي چې د دې تفرق څخه مراد تفرق بالأبدان دی یعني بایع او مشتري ترهغه پورې اختیار لري ترڅو چې د هغه ځای څخه تللي نه وي. او ابوحنیفة وائي ددې تفرق څخه مراد تفرق بالکلام دی یعنی کله چې بایع وویل چې ما په تا خرڅ کړی او مشتری وویل چې ما اخیستی نو بیا اختیار نه لري.

د دې حدیث راوی عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د عمل څخه د محدثینو د مذهب تائید کیږي ځکه چې هغه به کله څه شی واخیست او یا به یې خرڅ کړ نو هغه ځای څخه به روان شو د دې لپاره چې بیع واجب شي لکه دا عمل یې امام ترمذی په ص۲۳۶ ج-۱ کښې ذکر کړی دی. همدا رنګه نور ډېر زیات احادیث په دې دلالت کوی چې مراد د تفرق څخه تفرق بالأبدان دی. او عجیبه خبره خو دا ده چې د احنافو دا مذهب دی چې راوی کله د روایت څخه خلاف وکړی نو د هغه راوی به عمل اخیستل کیږي. او راوی چې د کوم حدیث روایت کړی دی هغه به پرېښودل کیږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا أصل هم غلط دی ځکه چې مونږ د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم په إتباع مأمور یو نه د بل چا په اتباع.

او د هٔدی فاسد اصل په اساس احنافو د ډیرو زیاتو احادیثو خلاف کړی دی چې د هغې ذکر اوس د بحث څخه مونږ لیری کوی.

لکن د دی سره سره هم پدې ځای کښې احنافو د مذکور حدیث او د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما د عمل خلاف کړی دی. نو محمود حسن دیوبندی پدې حدیث باندې د ډیر بحث نه وروسته داسې لیکی:

«فالحاصل إن مسئلة الخیار من مهمات المسائل و خالف أبوحنیفة فیه الجمهور وکثیراً من الناس من المتقدمین والمتأخرین صنفوا رسائل فی تردید مذهبه فی هذه المسئلة ورجح مولانا شاه ولی الله المحدث دهلوی قدس سره فی رسائل مذهب الشافعی من جهة الأحادیث والنصوص وکذلك قال شیخنا مد ظله یترجح مذهبه وقال: الحق والإنصاف ان الترجیح للشافعی فی هذه المسألة ونحن مقلدون یجب علینا تقلید امامنا إبی حنیفة». تقریر الترمذی ــ لمحمود حسن الدیوبندی ص۳۵ ط۳۶ «حاصل دا دی چې د خیار مسئله د ډیرو مهمو مسائلو څخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ابوحنیفة پدی کښي د جمهورو علماؤ او د ځګنیو او ورو ستنیو ډېرو خلکو خلاف کړی او پدی مسئله کښي ځګنیو او وروستنیو ډېرو علماؤ د ابوحنیفة د مذهب په خلاف او تردید کښي ډېری رسالی لیکلی دی. او محدث دهلوی شاه ولی الله هم پخپلو رسائلو کښي د احادیثو او نصوصوله أمله د شافعي مذهب ته ترجیح ورکړې. او همدارنګه زموږ استاذ هم ویلی دی چې د شافعي مذهب صحیح دی او ویلی یې دی چې حق او انصاف دا دی چې پدی مسئله کښي ترجیح د شافعي طرفته ده. لکن موږ مقلدین یو او موږ باندي د خپل امام تقلید واجب دی.»

نو دا څومره د افسوس خبره ده چي یو سړی

احادیث او نصوص، حق او انصاف پرېږدی

او د مذهب پسی ځی کم دارنګه تقلید شرك نه وی نو اخر شرك

به څه وی.

او د دی تقلید د مرض سبب او علت دا دی چې د قرآن او حدیثو څخه د ډېرو علماؤ خلك لیری کړی دی د فقهاؤ اقوال او دیونان فلسفی یې دین ګڼلی او قرآن او حدیث یې شاته غورځولی نو ځکه ډېرو لږو علماؤ ته یوحق پرست عالم داسې وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا يـا علماء الهند طال بقاءكم
و زال بفضل الله عنكم بـلاءكم
رجوتم بعلم العقل فوز سعادة
وأخشى عليكم ان يخيب رجاكم
فلا فى تصانيف الاثير هدا ية
ولا فى اشارات ابن سينا شفاءكم
ولا طلعت شمس الهدى من مطالع
فأوراقها ديجوركم لا ضياءكم
ولا كان شرح الصدر للصدر شارحا
بل ازداد منه فى الصدور صداءكم
وبازغة لاضوء فيها اذا بدت
واظلم منها كالليالى ذكاءكم
وسلمكم مما يفيد تسفلا
ليس به نحو العلى ارتقاءكم
فما علمكم يوم المعاد بنافع
فيا ويلتى ما ذا يكون جزاءكم
أخذتم علوم الكفر شرعاً كأنما
فلاسفة اليونان هم انبياءكم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرضتم فزد تم علة فوق علة
تداووا بعلم الشرع فهو دواءكم
صحاح حديث المصطفیٰ وحسانه
شفاء عجيب فليزل منه داءكم

ترجمه:

ای د هند علماؤ د ډېر وخته پورې ژوندی اوسئ او د الله په فضل دی تاسو ته ستاسو بيماری ليرې شي د عقل په علم باندې د اخرت د نيک بختۍ اميد لرئ، او ويرېږم چې ستاسو دا اميد به برباد شی، نه د اثير په تصانيفو کښې هدايت شته، او نه د ابن سينا په بنديخانو کښې، د هدايت لمر د مطالعو څخه نه دی ختلی، د دی کتابونو پاڼې تالپاره سو تيارې دی او رڼا نده، لا صدر شرحی کښې د سينې پراخي نشته، بلکې ستاسو سينو کښې له دی نوره هم ډېر زيات شو، کله چې دا کتابونه د شمس بازغه ښکاره شي نو هيڅ رڼا پکښې نه وی، او د دی نه هم د شپې غوندی ستاسو ذکاء زيات ته تياره ده، او سلم کتاب ته هم زينکته کول کوی، او پورته خواته تاسو نشی پورته کولای، نو د قيامت په ورځ دا ستاسو علم تاسو ته هيڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فائده نه رسوی، نو های أفسوس چې ستاسو بر څه جزاء وی، تاسو دکفر علومو نه شرعه جوړه کړی ده، داسې ښکاری لکه چې دیونان فلاسفه ستاسو أنبياء وی.

تاسو نا جوړه شوی یاست او مرضونو ډېر شوی دی، نو د شرعی په علم دواء وکړی چې دا ستاسو دارو دی د رسول الله صلی الله علیه وسلّم صحیح او یا حسن احادیث یوه عجیبه شفا ده نو په هغې دی ستاسو مرض لیری شی.

څه عجیبه دارو یې روحی بیمارانو ته وښودل نو راځئ ای د شرك، تقلید او بدعت بیمارانو په قرآن او حدیثو باندې د خپلو روحی امراضو دارو وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد د سلف صالحینو څلورو امامانو
او نورو د امت د علماؤ د اقوالو په تأیید

ټولو سلف صالحینو، څلورو مشهورو امامانو او د اسلامي امت نامتو علماؤ د تقلید رد کړی دی چې د هغوی ځینې اقوال به د نمونې په شکل زه لوستونکو ته را نقل کړم.

په یوه روایت کښې راځي:

عن ابن عباس قال لیس منا أحد الا یؤخذ من قوله ویدع غیر النبی صلی الله علیه وسلم. رواه احمد

د عبدالله بن عباس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې زمونږ نه هیڅ یو کس نشته مګر د هغه ځینې خبره به اخیستل کیږي او ځینې به پرې منوول کیږي غیر د نبي کریم صلی الله علیه وسلم څخه».

هملار نحکه

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه وائي:

لا یقلدن أحدکم دینه رجلاً ان آمن آمن وان کفر کفر فانه لا أسوة فی الشر» اعلام الموقعین ص۱۷٦ ج۲ تفسیر اضواء البیان ص۴۹٤ ج۷

ستاسو یو کس دی په دین کښې دیوه سړی څخه تقلید

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوی چې که هغه ایمان راوړی نو دا هم ایمان راوړی او که هغه کافر شو دا هم کافر کېږي ځکه چې په شرک تا بعداری نښته ».

شیخ الاسلام ابن تیمیة وائي:

وهؤلاء الأئمة الاربعة رضی الله عنهم قد نهوا الناس عن تقلیدهم فی کل ما یقولونه»

مجموع فتاوی ص ۲۱۱ ج ۲۰ - دغه څلور امامان دی چې خلک یې د دوی په هره خبره کښې د تقلید څخه منع کړی دی ».

امام ابن قیم وائي:-

وقد نهی الائمة الاربعة عن تقلیدهم و ذموا من أخذ اقوالهم بغیر حجة » اعلام الموقعین ص ۱۸۱ ج ۲ .

څلورو امامانو (ابو حنیفة ، مالك ، شافعي او احمد) د خپل تقلید څخه خلك منع کړی دی او چا چې د هغوی اقوال بې دلیله واخیستل هغه ته امامانو بد ویلی دی ».

علامه شنقیطی وائي :

اعلم أن الائمة الاربعة رحمهم الله متفقون علی منع تقلیدهم التقلید الاعمی الذی یتعصب له من یدعون انهم اتباعهم ولو کانوا أتباعهم حقاً لما خالفوهم فی تقلید هم الذی منعوا منه و نهوا عنه »

تفسیر اضواء البیان ص ۵۳۹ ج ۷ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پوره شه چي څلور امامان رحمهم الله د هغوی د تقليد په منع متفق دی داسي روند تقليد چي ځيني هغه متعصبين خلك يې كوی او دا دعوه لری چي مونږ د دی امامانو تابعدار يو، نو كه دوی د هغه امامانو په حقه تابعدار وای دوی بر د هغوی داسي خلاف نه وُكړی چې هغوی تقليد منع كړی دی او دوی يې تقليد كوی.»

امام ابو حنيفه وائي:

لاينبغي لمن لم يعرف دليلي ان يفتي بكلامي»

حجة الله البالغة ص ۲۳۱.

«چا ته دا مناسب ندي چي زما دليل يې نه وی پيژندلی او زما په خبره فتویٰ ورکړی».

نو اوسني حنفيان دا امام ابو حنيفه د دی قول نه مخالف دی ځكه چي د هغه دلائل ورته په ډيرو ځايو كښي معلوم نه وی او د هغه په مذهب فتویٰ وركوی.

امام ابو حنيفه وائي:

اذا قلت قولاً وكتاب الله يخالفه فاتركوا قولي لكتاب الله.

كله چي ما څه خبره وكړه او د الله د كتاب نه مخالفه وه نو زما خبره د الله كتاب لپاره پريږدی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وویل که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم قول یې مخالف وي؟

هغه وویل:

«اترکوا قولي لخبر الرسول صلّی الله علیه وسلّم.

«زما خبره د رسول الله صلّی الله علیه وسلم د حدیث لپاره هم پرېږدئ»

چا ورته وویل: که د صحابه وو قول یې مخالف وي.

هغه وویل:

ص۱۹
«اترکوا قولي لقول الصحابة». فتح المجید ص۲۰۵ هدیة السلطان

زما قول د صحابه وو قول لپاره هم پرېږدئ»

او د هغه حنفیانو په حال زیات افسوس دی چې صحیح حدیث ورته ورسېږي خو بیا هم د امام ابوحنیفه خبره نه پرېږدي هغه ورته وایي چې ما پرېږده او دوی وایي چې مونږ به تا نه پرېږدو.

امام ابوحنیفه وایي:

«إیاکم والقول في دین الله تعالی بالرأی وعلیکم باتباع السنة فمن خرج عنها ضل»

المیزان الکبری للشعراني ص۴۸ / ۱-ج

«تاسو ځان وساتئ د الله تعالی په دین کښې د رأیې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تاسو هر و مرود سنتو اتباع وکړئ او خوک چې د سنتو څخه ووت گمراه شو».

امام مالک رح وائي:

«ما منا الا راد و مردود علیه إلا صاحب هذا القبر صلی الله علیه وسلم». فتح المجید ص

«زمونږ نه هیڅ یوکس نشته مگر هغه باندې خپله خبره بیرته وا پس کیږي او نه منل کیږي غیر د دی قبر والا نه یعنی د نبی کریم صلی الله علیه وسلم قبر ته یې اشاره وکړه».

امام مالک وائي:

«انما انا بشر أخطئ وأصیب فانظروا فی رأیي فکل ما وافق الکتاب والسنة فخذو به وکل ما لم یوافق الکتاب والسنة فاترکوه». تفسیر اضواء البیان ص ٣٩ ج ٧-٦

«بې شکه زه بشر یم کله خطا کیږم او کله حق ته رسیږم نو زما رایه وگورئ زما هره رایه چې د قرآن او حدیثو سره موافقه وه نو وا یې خلئ او کومه چې د قرآن او حدیثو سره موافقه نه وه نو پرې یې ږدئ».

امام شافعي رح وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثل الذی یطلب العلم بلا حجة کمثل حاطب لیل یحمل حزمة حطب وفیه افعیٰ تلدغه وهو لایدری».

اعلام الموقعین ص۱۸۱ ج-۳

«د هغه چا مثال چې د بې دلیله علم طلب کوی د هغه چا په شان دی چې د شپې خاشاك را تولوی یوه کیږده راواخلی او په هغې کښې ماروی هغه یې وچیچی او دا پرې نه پوهیږي».

همدا رنګه وائي:

اذا صح الحدیث فهو مذهبی» تفسیر اضواء البیان ص۵٤۱ ج-۷

«کله چې حدیث صحیح ثابت شو نو همدا زما مذهب دی».

همدا رنګه امام شافعی وائي:

«أجمع المسلمون علی ان من استبانت له سنة رسول الله صلی الله علیه وسلم لم یکن له ان یدعها لقول احد من الناس».

اعلام الموقعین لابن القیم ص۷ ج-۱

مسلمانانو پدی اجماع کړیده چې چاته د رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت ښکاره شو نو هغه ته دا روا نده چې دغه سنت په خلکو کښې د یو چا د قول له امله پریږدي».

امام شافعیؒ وائي:

«إذا صح الحدیث بما یخالف قولی فاضربوا بقولی الحائط»

(c) ketabton.com: The Digital Library

وإذا رأيت الحجة موضوعة على الطريق فهي قولي».

مجموع فتاوى ص۲۱۱ ج ۲۰

"كله چې صحيح حديث راغي او زما دقول مخالف وي نو زما خبره په ديوال ووله اوكله چې تا دليل وليد چې په لاره كښې ايښى وي نو هـمـدغه زما قول دى".

امام احمد وائي :

"لا تقلدني ولا تقلد مالكا ولا الثوري ولا الأوزاعي وخذ من حيث أخذوا".

وقال : "من قلة فقه الرجل ان يقلد دينه الرجال".

اعلام الموقعين ص۱۸۲ ج۲ . مجموع فتاوى ص۲۱۲ ج ۲۰

زما تقليد هم مه كوئ او د مالك سفيان ثوري او اوزاعي تقليد هم مه كوئ او د هغه ځاى نه دين واخله چې هغوى اخيستى (قرآن او حديثو نه) او وائي چې "ديوه سړى د ناپوهۍ او فقاهت دكموالى نه داهم ده چې خپل دين د سړيو نه تقليدوي".

امام احمد وائي :

عجبت لقوم عرفوا الإسناد وصحته ويذهبون إلى رأى سفيان والله تعالىٰ يقول : "فليحذر الذين يخالفون عن

(c) ketabton.com: The Digital Library

أمره أن تصيبهم فتنة او يصيبهم عذاب أليم، أتدري ما الفتنة؟ الفتنة الشرك. لعله إذا رد بعض قوله أن يقع في قلبه من الزيغ فيهلك» فتح المجيد ص۴۶

«زه هغه قوم ته تعجب کوم چې سند او د سند صحت ئې پېژندلی دی او بیا د سفیان رأيې پسې ځي او الله تعالیٰ فرمائي: هر و مرو دی و وېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او حکم څخه مخالفت کوي چې دوی به په فتنه ور سېږي او یا به ورته دردناك عذاب ور سېږي» ایا ته پوهېږې چې فتنه څه شی دی؟ فتنه شرک دی.

کیدای شي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم ځینی خبری رد کړي (قبولی او عملي ئې نکړي) نو دده په زړه کښی به کوږ والی پیدا شي او هلاک به شي».

نو دا هغه غلو امامان دي چې د دوی مقلدین ئې په هر څه کښی تقلید کوي که صریح نص د قرآن کریم او صحیح حدیث هم راشي او د دوی د امام خبره د دغه نص څخه مخالفه وي نو دوی نص پرېږدي او د امام خبره اخلي او یا د امام نه د پرولاندی خلکو خبره اخلي. لکه چې صاوي ویلي دي چې زمونږ د امام خبره د قرآن کریم یا حدیث او یا د اجماع څخه هم مخالفه وی نو مونږ به دا د هواړه پرېږدو او د امام خبره به اخلو. نو همدغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید شرک دی اود همدی تقلید څخه مونږ ه څلور واړه امامانو منع کړي یو . همدا رنګه داسلامی امت نورو علماؤ هم تقلید منع کړیدی .

ابو عبدالله بن خوازمنداد البصری وائي :

والتقلید فی دین الله غیر صحیح وکل من اوجب الدلیل علیك اتباع قوله فأنت متبعه والإتباع فی الدین مسوغ والتقلید ممنوع .   اعلام الموقعین ج ۲ ص ۱۷۸

دالله په دین کښی تقلید صحیح ندی او هر هغه څوك چي په تاباندی دلیل د (قرآن او حدیث) څخه د هغه د قول اتباع لازمه کړي نو ته د هغه متبع یې او اتباع په دین کښی روا ده او تقلید منع دی .

عبدالله بن معتمر وائي :

"لا فرق بین بهیمة تنقاد و انسان یقلد" .

تفسیر اضواء البیان ج ۷ ص ٤۹٤   اعلام الموقعین ج ۲ ص ۱۹۲

" د هغه حیوان او چارپای په منځ کښی چي پری پکښی وي او څوك يې راښکاږي او د هغه انسان چي تقلید کوي هیڅ فرق نشته " .

ابن عبدالبر د مزنی قول داسی را نقلوي :

"یقال لمن حکم بالتقلید هل لك من حجة فیما حکمت به؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

فإن قال نعم أبطل التقليد لأن الحجة أوجبت ذلك عنده لا التقليد ، فإن قال حكمت به بغير حجة قيل له فلم أرقت الدماء وأبحت الفروج وأتلفت الأموال وقد حرم الله ذلك إلا بحجة ، قال الله عز وجل (إن عندكم من سلطان بهذا) اى من حجة بهذا ، .

تفسير اضواء البيان ص۴۹۷ ج ۲

چاچي په تقليد يوحكم وكړ بايد ورته وويل شي چي ايا تاچي په څه شي حكم وكړ څه دليل درسره وو ؟ كه يي وويل چي: هو ! نو تقليد يې باطل كړ ځكه چي دليل داحكم واجب كړ نه تقليد . اوكه وئي ويل چي مابې دليله حكم وكړ نو بايد ورته وويل شي چي ولې دې (بيدې بې دليله حكمو) وينې توى كړې او فرجونه (ښځې) دې روا كړې اومالونه دې لوټ كړل حال داچي د اكار الله تعالىٰ بې دليله حرام كړى دى . الله فرمايلي دي ، اياتاسوسره پدې څه دليل شته ، .

علامه محمد بن اسماعيل الأمير اليمانى وائي :

علام جعلتم ايها الناس ديننا لأربعة لا شك فى فضلهم عندى
هم علماء الدين شرقاً ومغرباً ونور عيون الفضل والحق والزهد
ولكنهم كالناس ليس كلامهم دليلاً ولا تقليدهم فى غد يجدى

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولازعمواحاشاهم أن قولهم . دليل فيستهدى به كل مستهدى
اى خلکوتاسو پرکوم دليل دازمونږ دين هغوڅلور و
امامانو پورى تړلى دى چې زماپه نزد د هغوې په فضيلت
کښى هيڅ شک نشته هغوى په مشرق اومغرب کښى د دين
علماء دى او د فضيلت ، حق او زهد د سترګو رڼا ده ، لکن
دوى هم دنور وخلکوغوندى دي چې د هغوى خبره دليل
ندى او نه يې تقليد سباورځى لپاره ختم کتړه لرى او دى امامانو
داهم نه دي ويلى چې زمونږ قول داسى دليل دى چې هرڅوک
پرى هدايت مومي .

ملا على القارى حنفي وائي :

"لايجب على أحد من هذه الأمة أن يكون حنفياً اومالكياً
اوشافعياً اوحنبلياً" . بحوالة هداية السلطان صـ١٦

پدى امت کښى هيچا باندى دالازم ندي چې يادى حنفي
وي اويادى مالکى وي اويادى حنبلي وي .

د حنفي مذهب مشهور عالم ابن همام د حنفي فقهى په
اصولو "التحرير" کښى ليکى :

"ان التزام مذهب معين غيرلازم على الصحيح لان
التزامه غيرملزم اذلاواجب إلا ما أوجبه الله ورسوله
ولم يوجب الله ولا رسوله على احد من الناس أن يتمذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

على مذهب رجل من الأئمة فيقلده في دينه في كل ما يأتي ويذرون غيره ".

حوالة هدية السلطان ص۱۵

"صحيح خبره داده چې ديوه تاکلي مذهب لازم گڼل په ځان باندی ضروري ندي ځکه چې دالازم گڼل لازم شوي ندي ځکه چې واجب نشته مگر هغه چې الله تعالیٰ واجب کړي وي او د الله تعالیٰ رسول واجب کړي وي، او دا نه الله تعالی واجب کړي او نه د هغه رسول چې يو څوک دی دامت ديوه سړي په مذهب وي او په دين کښی دی په هر څه کښی د هغه تقليد کوي او د نورو سره چې څه وي هغه دی پريږدي ".

علامه خجندی ليکی :

"وماكفر غالب من كفر من الأولين والآخرين إلا بالتقليد للأحبار والرهبان والمشايخ والآباء" .

هدية السلطان ص۸

"د مخکښينو او وروستنيو څخه زيات خلك چې كافر شوی دي هغوی د علماؤ، پيرانو، مشايخو او پلرونو په تقليد كافر شوي دی"

خجندی بل ځای کښی ليکی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولكن الأسف ألف أسف من المقلدين المتأخرين والمؤلفين الذين سودوا الدفاتر وقد ظنهم الناس أنهم علماء مجتهدون معصومون فهم قد الزموا الناس تقليد واحد من الأئمة الأربعة ومذاهبهم المعروفة فبعد الإلتزام حظروا الأخذ والعمل بقول غيره كانهم جعلوه نبيا مرسلاً مطاعاً" هدية السلطان ص۹

"د ور وستنيو هغو مقلد ينواو مؤلفينو په هكله زړخله افسوس دى چې كتابونه يې ډك كړيدى او خلك پرى گمان كوي چې هغوى علماء او معصوم مجتهدين دي خكه چې دوى د خلورو امامانو تقليد او معلوم مذهبونه په خلكو لازم كړيدي او بيا يې د نورو خلكو قول اخيستل او په هغې عمل كولو څخه خلك ويرولي دي نو دا داسي ښو لكه چې دغه امام نه يې رالېږل شوى نبي جوړ كړى وي چې د هغه اطاعت كېږي".

همدارنګه علامه خجندي په خپله رساله "هدية السلطان كښې ليكي:

"وأما المذاهب فهي اراء أهل العلم وافهامهم في بعض المسائل واجتهاداتهم وهذه الأراء والإجتهادات والفهوم لم يوجب الله تعالىٰ ولا رسوله على احد اتباعها، فإن فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

الصواب والخطأ. ولا صواب خالصاً إلا ما ثبت عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وكثيراما ذهب الأئمة إلى مسألة فبان لهم الحق في غيرها فرجعوا عنها"

هدية السلطان ص۸

دا مذاهب د علماؤ رأيې او پرځينو مسائلو کښې د هغوی فهم او اجتهادونه دي او ددی رأيو او اجتهادونو پورې تابعداري په هيڅ چا باندې نه الله تعالى اونه د هغه رسول واجبه کړې ځکه چې پدی کښې حق ته رسېدل هم شته او خطا کېدل هم شته او حق ته رسېدل يوازې په هغو احاديثو کښې دي چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه ثابت شوي وي او د ېر څلي امامان يوی مسألې خواته تللي دي او بيا ورته حق په بل څه کښې ښکاره شوی دی نو د هغې مسألې څخه ئې رجوع کړېده".

بيا علامه خجندی ليکې :

"فدين الإسلام دين واحد لا مذاهب فيه ولا طرق يجب اتباعها إلا طريق محمد صلى الله عليه وسلم وهديه".

هدية السلطان ص۳

"نو د اسلام دين يو دی نه پکښې د اسی مذهبونه شته او نه پکښې داسی طريقې چې د هغې تابعداري واجبه وي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او لاری څخه .

شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

"ولیس لأحد أن ینصب للأمة شخصاً یدعو إلی طریقته ویوالی ویعادی علیها غیر النبی صلی الله علیه وسلم ولا ینصب لهم کلاماً یوالی علیه ویعادی غیر کلام الله ورسوله وما اجتمعت علیه الامة بل هذا فعل اهل البدع الذین ینصبون لهم شخصاً اوکلاماً یفرقون به بین الأمة".

مجموع فتاوی ص ۱٦٤ ج ۲۰

"هیچا ته دا روا نه دي چې امت ته یو شخص ودروي او خلک د هغه طریقې ته رابلي او د هغه په طریقه باندې د خلکو سره دوستي او دښمني کوي پرته د رسول کریم صلی الله علیه وسلم څخه او نه ورته دا روا دي چې یوه خبره ورته وټاکي او په هغې باندې دوستي او دښمني کوي پرته د الله او د هغه د رسول د خبرو څخه . او امت پدی اجماع کړېده چې دا کار د بدعتیانو دی چې یو شخص یا یو کلام خلکو ته ودروی او د امت په منځ کښې پری جدائي راوړي".

او شیخ الاسلام ابن تیمه وائي :

"ولا یجب علی أحد من المسلمین التزام شخص معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم فی کل ما یوجبه او یخبر به بل کل

(c) ketabton.com: The Digital Library

احد من الناس يؤخذ من قوله و يترك إلا قول الرسول صلى الله عليه وسلم ». مجموع فتاوى ص۲۰۹ ج-۲۰

• په هيڅ يوه مسلمان باندې ديوه ټاکلي شخص د مذهب تابعداري لازمه نده پرته د رسول الله صلى الله عليه وسلم د تابعدارۍ نه په هر څه کښې چې واجبوي ئې او يا مونږ ته خبر راکوي بلکې د رسول الله صلى الله عليه وسلم نه پرته د هر چا خينې خبرې اخيستل کېږي او خينې پرېښوول کېږي ».

علامه ابن قيم په خپل کتاب اغاثة اللهفان ص۱۲۵ ج-۱ کښې ليکي:

• و من كيد الشيطان امرهم بلزوم زى واحد ولبسة و هيئة و مشية معينة و شيخ معين وطريقة مخترعة ومذهب معين ويفرض عليهم لزوم ذلك بحيث يلزمونه كلزوم الفرائض فلا يخرجون عنه ويقدحون فيمن خرج عنه و يذمونه كأكثر مقلدة المذاهب المعينة واصحاب الطرق المتنوعة من الصوفية الخرافية كالنقشبندية والقادرية والسهروردية والشاذلية والتيجانية وغيرهم فالحذر الحذر مما هم عليه من التعصب والتقليد ».

• دا هم د شيطان د چلونو او دوکو نه يو چل دی چې خلکو ته ئې امر کړی چې يو رنګ طريقه او لباس او يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

معین هیئت او تګ او تاکلی شخص او دځانګړي شوی طریقه او تاکلی مذهب لازم وګڼي او ددی اتباع پری داسي لازمه وګڼي لکه چي د اسلام د فرائضو اتباع لازمه ده ، نو ددی طریقو او مذهبونو څخه وځي او خوک چي ورڅخه ووتل هغه باندي تهمت لګوي او بدئ ګڼي . لکه دېر د معینو مذهبونو مقلدین او د مختلفو طریقو والا د خرافی صوفیانو څخه لکه نقشبندیان ، قادریان ، سهروردیان شاذلیان ، تیجانیان او داسي نور . نو کوم تعصب او تقلید چي دوي کوي له هغه د بره پر کلکه و بره پکار ده ،،

علامه خجندی وائي :

• فیا ایها المسلمون إذا قلدنا مذهب رجل وبلغنا حدیث الرسول المعصوم صلی الله علیه وسلم الذی فرض الله تعالیٰ علینا طاعته وترکنا حدیثه صلی الله علیه وسلم واتبعنا ذلك الرجل ومذهبه فمن أظلم منا وماعذرنا یوم یقوم الناس لرب العلمین . فمن یتعصب لواحد معین غیرالرسول صلی الله علیه وسلم ویریٰ أن قوله هوالصواب الذی یجب اتباعه دون الأئمة الآخرین فهو ضال جاهل بل قد یکون کافراً یستتاب فإن تاب فبها وإلا قتل ، . هدیة السلطان ص۱۳

• نو ای مسلمانانو ! کله چي مونږ دیوه سړي د مذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید وکړ او د معصوم رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث مونږ ته ور سید، هغه رسول چې الله تعالیٰ په مونږ باندې د هغه منل فرض کړي دي، او مونږ پدې تقلید د هغه صلی الله علیه وسلم حدیث پرېښود او د دغه سړي او د ده د مذهب تابعداري مو وکړه نو مونږ نه به څوک زیات ظالم وي او په هغه ورځ به زمونږ د عذر څه وي چې خلک به د عالمیانو رب په مخ کښې ولاړ وي نو چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته دیوه تا کلي شخص لپاره تعصب وکړ او دا یې نظر وو چې دا د ده قول هغه حق ته رسېدلی دی چې په مونږ یې تابعداري لازمه ده د نورو اماما نو څخه پرته نو دا ګمراه او جاهل دی بلکې کله کله دا سړی داسې کافر دی چې د توبې کولو طلب به ورڅخه وشي که توبه یې وویسته سبه ده کنه نو و به وژل شي ".

همدارنګه یو شاعر وایې :

ما الفرق بين مقلد في دينه ... راض بقائده الجهول الحائر

وبهيمة عمياء قاد زمامها ... أعمى على عوج الطريق الجائر

رياض الجنة في الرد على اعداء السنة للشيخ مقبل بن هادي الوداعي

د هغه مقلد چې په خپل دین کښې تقلید کوي او په خپل نا پوهه او حیران مشر راضي وي او د هغه روند چارپای

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د نګرچي د هغه واکی د ړانده په لاس کښی وي او په کږو وږو لارو وئي روان کړی وي څه فرق دی .

امام ابن حزم وائي :

واهرب عن التقلید فهو ضلالة ان المقلد فی سبیل الهالك

د تقلید نه و تښتـه ځکه چي داګمراهي ده او مقلد د هلاکت په لاره کښی دی .

مولاناى روم د تقلید په باره کښی وائي :

گرچه عقلت سوی بالا می پرد مرغ تقلیدت به پستی می چرد

منکر آن باشد که تقلیدی بود دین احمد را ز تحقیق بود

مثنوی

که ستا عقل هر څو مره پورته الوزي خود تقلید

مرغه دی لخ په ښکته څرېږي ، منکر هغه وي چي تقلید

کوي د محمد صلی الله علیه وسلم دین د تحقیق راز دی .

علامه شنقیطی وائي :

" و أما مقلدوه فقد ترك النظر فی کتاب الله وسنة

رسوله واعرضوا عن تعلمها اعراضاً کلیا مع یسره و

سهولته و نزلوا أقوال الرجال الذین یخطئون ویصیبون

منزلة الوحی المنزل من الله " .

تفسیر اضواء البیان ص ۳۵۸ ج - ۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د ائمه ؤ مقلدينو د الله تعالى په كتاب او د هغه د رسول په سنتو كښي نظر پرېښى دى او ددى دوار و د زده كړى څخه ئي بالكل اعراض كړى دى سره ددې چې دا قرآن او حديث ډېر اسان دي او د غو مقلدينو د هغه خلكو چې خطا كېږى او حق ته رسېږي د هغوى اقوال ئې د الله تعالى له لوړې دوحى درجې ته رسولي دي".

او علامه شنقيطي وائي:

"فالذين يقولون من الجهلة المقلدين هذا حلال و هذا حرام و هذا حكم الله ظناً منهم ان اقوال الإمام الذى قلدوه تقوم مقام الكتاب والسنة و تغنى عنهما و ان ترك الكتاب والسنة والإكتفاء بأقوال من قلدوه اسلم لدينه اعمتهم ظلمات الجهل المتراكمة عن الحقائق حتى صاروا يقولون هذا". تفسير أضواء البيان ص ٤٧ ج ٧

"نو هغه جاهل مقلدين چې وائي دا حلال دي او دا حرام دي او دا د الله حكم دى پدې گمان چې د دغه امام اقوال چې دوى ئې تقليد كړى دى د قرآن او حديثو په ځاى كښې ودرېږي او قرآن او حديثو ته ضرورت نشته او د قرآن او حديثو پرېښوول او د هغه خلكو اقوال چې دوى ئې تقليد كړى هغه كافى دى او دده دين د سالم پاتې كېدو لپاره سنه پوره دى

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی د جهل کښو تیارو د حقائقو څخه راندہ کړي دي تر دی چې دوی داسی خبری کوي".

داوسني عصر نامتو عالم سید سابق وائي:

"وبالتقليد والتعصب للمذاهب فقدت الأمة الهداية بالكتاب والسنة وحدث القول بانسداد باب الإجتهاد وصارت الشريعة هي اقوال الفقهاء وأقوال الفقهاء هي الشريعة".

فقه السنة ص١٣ ج-١

"په تقلید او د مذاهبو لپاره په تعصب باندې امت د کتاب الله او سنة الرسول هدایت ورک کړ، او دا خبره را پیدا شوه چې د اجتهاد دروازه بنده ده او شریعت د فقهاؤ اقوال وګرځېدل او د فقهاؤ اقوال شریعت وګرځېدل".

هدارنګه نورو ډیرو علماؤ په تقلید باندې رد ونه لیکلي دي چې د ټولو را نقلول به د لته داوږدوالي سبب وګرځي.

د ډیرنا پوهه او جاهلان دا وائي چې محدثین لکه امام بخاری مسلم، ترمذی او داسي نور مقلدین وو حال دا چې دا خبره بالکل غلطه ده ځکه چې محدثین مقلدین نه وو بلکی هغوی په خپلو کتابونو کښی داسی احادیث را نقل کړي دي چې هغه د خلورو د مذهبونو مخالف دي، او هیڅ یوه محقق دا ندي لیکلي چې هغوي مقلدین وو بلکي علماء وائي چې هغوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقلدين نه وو لکه چې شيخ الإسلام ابن تيميه وائي :

* اما البخاری وابوداود فإمامان فی الفقه من اهل الإجتهاد وأما مسلم والترمذی والنسائی وابن ماجة وابن خزيمة وابو يعلی والبزاز ونحوهم فهم علی مذهب أهل الحديث ليسوا مقلدين لأحد بعينه من العلماء .

مجموع فتاوی ص۴۰ ج۲۰

* بخاری او ابوداود په فقه کښې امامان وو او مجتهدين وو اومسلم ، ترمذی ، نسائی ، ابن ماجه ، ابن خزيمة ، ابويعلی بزاز او داسې نور د اهل حديثو په مذهب وو ، او په علماؤ کښې د يوه تاکلی شخص مقلدين نه وو .

نو د اهل حديثو مذهب د عامو محدثينو مذهب دی او دا يو داسې مذهب دی چې د قرآن او حديثو په دليل ثابت ولاړ دی او اهل حديث چا ته دا نه وائي چې زمونږ د علماؤ خبره ومنئ بلکې ورته وائي چې د قرآن او د هر صحيح غير مجروح حديث چې د نسخې او تخصيص دليل پکښې نوي تابعداري وکړئ ، نو څوک چې اهل حديثو سره بغض کوي هغوې د حديثو سره بغض کوي ، او امام ابن قيم داسې خلکو ته وائي :

يا مبغضا اهل الحديث وشاتماً ابشر بعقد ولاية الشيطان

اوما علمت بأنهم انصار دين الله والإيمان والقرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوماعلمت بأن انصار الرسو ل هم بلاشك ولا نكران
هل يبغض الأنصار عبد مؤمن أومدرك لروائح الإيمان

القصيدة النونية

« ای اهل حدیثو سره کینه اوبغض کوونکیه او هغو بیته کنځلی کوونکیه ته پدی پوه شه چې تا د شیطان سره دوستی شروع کړیده ، ایا ته نه پوهیږی چې اهل حدیث د الله د دین ایمان او قرآن انصار دي ایا ته پدي نه پوهیږی چې دوی بې شکه او بې انکاره د رسول الله صلی الله علیه وسلم انصار دي ، ایا داسی یو بنده د انصارو سره بغض کوي چې هغه مؤمن وي او یا ئې د ایمان بوی میندلی وی .»

نو اهل حدیث هغه خلك دي چې په قرآن او حدیثو عمل کوي او حدیث د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیثو او قرآن دواړو ته ویل کیږي الله تعالیٰ په قرآن هم د حدیثو اطلاق کړیدی لکه چې فرمائي ؛ « فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ »

« نو په کوم حدیث به وروسته د قرآن نه دوي ایمان راوړي » .

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازي وائي :

علیك بأصحاب الحدیث فإنهم على منهج للدین مازال معجماً
وماالنور إلا فی الحدیث وأهله اذاما دجا اللیل البهیم و أظلما

تا ته دا پکار ده چې د اهل حدیثو سره ملګری شی ځکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی همېشه لپاره ددین ترجماني کوي ، او کله چې تبه تیاره شپه را وخېژي نو بیا ر ناسته دي مګر په حدیثو کښې ده او په اهل حدیثو کښې ده ".

۱ داسلام یو شاعر وائي :

تمسك بحبل الله واتبع الهدٰی ولا تك بدعیاً لعلك تفلح

ولذ بكتاب الله والسنن التي اتت عن رسول الله تنجو وتربح

ودع عنك اراء الرجال وقولهم فقول رسول الله ازکی وأرجح

ولا تك في قوم تلهو بدينهم فتطعن في اهل الحديث وتقدح

إذا ما اعتقدت الدهر یاصاح هذه فأنت علی خیر تبیت و تصبح

* دالله په رسۍ منګولې ولګوه او د هدایت تابعداري وکړه او بدعتي کېږه مه دي لپاره چې کامیاب شي او د الله په کتاب او هغو سنتو لذت حاصل کړه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه راغلي دي نو خلاصي به ومومې او خوشحال به شې ، او د خلکو رائې او خبرې پرېږده ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم خبره ډېره پاکه او راجح ده . او د هغه قوم څخه مه کېږه چې د خپل دین څخه غافل دي او داسې مه کېږه چې اهل حدیثو ته بد وائې او تهمت پرې لګوي ، که ستا ټول زمانه د غسې پاکه عقیده وه نو ستا سهار او بېګاه به په خیر کښې وي ".

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازی وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

واعلی البرایا من إلی السنن اعتزی
داعی البرایا من إلی البدع انتمی
ومن ترك الآثار ضلل سعیه
وهل یترك الآثار من كان مسلماً

په خلكو كښې اوچت او غوره خلك هغه دي چې د پیغمبر سنتونه ته ځان منسوب كړي وي ، او په خلكو كښې رذیل هغه دي چې بدعاتو ته منسوب وي (مبتدعین وي) -

یو بل شاعر وائي :

لا ترغبن عن الحدیث وأهله   فالرأی لیل والحدیث نهار

" د حدیثو او اهل حدیثو نه مخ مه اړوه ځكه چې رایه شپه او حدیث ورځ ده "

یعنی حدیث داسې پاكه او روښانه لار ده لكه چې ورځ رڼا ده . او د حدیثو مقابله كښې د بل چا خبره او رایه داسې تیاره او توره ده لكه شپه چې توره ده .

الله تعالی مونږ په دی مامور كړي یو چې د وحی تابعداري وكړو او هغه خلك چې د وحی تابعداري كوي هغوی به په دنیا كښې د ضلالت او بې لاری كېدو څخه بچ وي او په آخرت كښې به د شقاوت او بدبختی څخه نجات وموئي او هیڅ وېره او غم به پرې نه وي. الله تعالی فرمائی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ" - البقره ۳۸

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغي نو چا چې زما د هدايت تابعداري وکړه په هغوي به نه ويره وي او نه به غمجن وي".

او بل ځای کښی الله تعالیٰ فرمائي :

"فاما يأتينكم مني هدى فمن اتبع هداى فلا يضل ولا يشقى".

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغی نو چا چې زما د هدايت تابعداري وکړه نو نه به ګمراه شي او نه به بدبخته شي".

پدې دواړو آيتونو کښی الله تعالیٰ د هدايت تابعدار و ته زيری ورکړی چې د ضلالت، شقاوت، ويری او غم څخه به خلاص شي، او هدايت د وحی تابعدارۍ ته ويل کېږي او وحی عبارت د قرآن او حديث څخه دي ځکه چې الله تعالیٰ رسول الله صلی الله علیه وسلم ته فرمائي :

"قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُم بِالْوَحْيِ". (الأنبياء - ۴۵)

"ورته ووايه چې زه تاسو يواځې په وحی ډاروم".

تفسير اضواء البيان د مخکښنيو دوه آيتونو په تفسير کښې داسې ليکي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولاشك ان انتفاء الضلال والشقاوه والخوف والحزن عن متبعي الوحي المصرح به في القرآن لايتحقق فيمن يقلد عالماً ليس بمعصوم، لايدري أصواب ماقلده فيه ام خطأ في حال كونه معرضاً عن التدبر في كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم ولاسيما إن كان يظن أن اراء العالم الذى قلده كافية مغنية عن كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم."

تفسير اضواء البيان ص۴۸۳ ج-۷ ص۴۸۴ ج-۷

"پدی کښي شک نشته چي د وحی د تابعدارانو څخه چي کومه گمراهي، شقاوت، ویره او غم په قرآنکریم کښی نفي شوی دا د هغه چاليپاره نشي کېدای چي دیوه داسې عالم تقلید کوي چي هغه معصوم ندی او دا مقلد نپوهېږی چي په کومه مسأله کښی ده دچا تقلید کړېدی دا مشرتیا په هغې کښی حق ته رسېدلی دی او که خطا شویدی په داسې حال کښی چي ده دالله تعالی دکتاب او دهغه د رسول د سنتو څخه اعراض کړېدی، خصوصاً هغه وخت چي دا مقلد گمان کوي چي ده دچا تقلید کړیدی ده ته دهغه رایې بس دي او دالله تعالی کتاب او دهغه د رسول سنت ته ځه ضرورت نه پاتې کېږي."

نو مونږ همدا وایو چي ای خلکو راځئ د وحی تابعداری

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو ځکه چې دوحی نه غیر بل هیڅ شی کبنې هدایت نشته او وحی کبنی فقط دوه شیان دی چې یو قرآن دی او بل نبوی احادیث دي ځکه چې د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وفات څخه وروسته وحی بنده شو یده او دهغه نه وروسته په امت کبنې هیچا ته وحی نده شوی او نه به ورته وشي ، هر کله چې وحی نه راځی نو په امت کبنې داسی معصوم څوک نشته چې دهغه ټولې خبرې دی صحیح او حق ته رسیدلی وي بلکې دامت هر څوک به کله خطا کیږي او په خطا به مأجور وی او کله به حق ته رسیږي لکن مونږ باندې دچا اقوالو پسی تلل لازم ندي بلکې ناروا دي . نو په همدې ګناه مونږ باندې علماء سوء او باطل پرست خلک دول دول نومونه ږدي او غوارې چې خلك د حق د قبول څخه منع کړي .

نو ځکه امام ابن قیم وائي :

اسماء سمیتم بها اهل الحدیث	وناصري القرآن والإیمان
سمیتموهم انتم وشیوخکم	بهتابها من غیر ما سلطان
وجعلتموها سبة لتنفروا	عنهم کفعل الساحر الشیطان
ما ذنبهم والله إلا أنهم	اخذوا بوحی الله والفرقان
وابوا بأن یتحیزوا لمقالة	غیر الحدیث ومقتضی القرآن
وابوا یدینوا بالذی دنتم به	من هذه الأراء والهذیان

(c) ketabton.com: The Digital Library

القصيدة النونية

هسې نوموړ دي چې تاسو په اهل حديثو اود قرآن او ايمان په امداديانو ايښي دي تاسو اوستاسې مشرانو پرې بې دليله په تهمت دانوموړ ايښي دي ، اوبيا مود انومونه کنځل ګرځولي دي او دا ددی لپاره چې خلک پرې متنفر کړئ ستاسو دا کار دجوګی ساحراو شيطان په څېر دی ، والله چې داهل حديثو بله ګناه نشته مګر دا چې هغوی د الله وحي او قرآن اخيستی دی او ددی نه انکار کوي چې دقرآن دمقتضی او دحديثو نه غير د بل چا خبري ومنی ، اوهغوی ددغه دين چې تاسو يې کوئ چې هغه دخلکو رأی او باطلې خبری دي دهغه انکار کوي .

نوموړ يواځې اويواځې خلکو ته داوايو چې د الله تعالی کتاب ومنئ او د الله تعالی د رسول محمد صلی الله عليه وسلم احاديث ومنئ اوداخبره داسلام دښمنانو باندې ډېره بده لګېږي نو بيا ورسره څه دليل نوي نوکله وايي چې دا وهابيان دي اوکله وايي چې دامذهب نه مني اوکله څه اوکله څه وايي او پدې نوموړو غواړي چې خلک له حق څخه بند کړي او د صحيحې عقيدې او صحيح دين څخه يې متنفر کړي ، موږ وايو چې موږ مؤمنان او مسلمانان يو يواځې قرآن اوحديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

متو اود قرآن او حدیثو خلاف خبره چې د هرچا وي مونږ يې منلو ته تيار نه يو نو که دغه رنګه خلکو ته تاسې وهابيان وائي نو وهاب د الله نوم دی او مونږ د الله بندګان يو نو مونږ بيا وهابيان يو لکه چې يو شاعر وائي :

إن كان تابع احمد متوهباً فأنا المقر بأ ننى وهابي
انفى الشريك عن الإله فليس لى رب سوى المتفرد الوهاب
لا قبة ترجى ولا وثن و لا قبر له سبب من الأسباب
كلا ولا حجر ولا شجر ولا عين ولا نصب من الانصاب
ايضا ولست معلقا لتميمة اوحلقة اودعة او ناب
لرجاء نفع اولدفع بلية الله ينفعنى و يدفع ما بي
والابتداع وكل امر محدث فى الدين ينكره اولوا الالباب
أرجو بأنى لا أقاربه ولا أرضاه ديناً وهو غير صواب

ترجمه : که د محمد صلی الله علیه وسلم تابعدار وهابی وي نو زه پدې اقرار کوم چې زه وهابي يم زه د الله تعالی سره شريك نفي کوم نو ديواځې وهاب رب نه سوا زما بل رب نشته نه دکومی ګومبزی نه اميد کیږدای شي او نه دکومی درګاه نه او نه کوم قبر د اسبابو څخه ورته سبب جوړيدای شي ، همدارنګه نه دکومې تيګی نه اونه دکومی ونې نه او نه د کومی چينې نه او يا بلې درګاه نه د فايدې اميد کیږدای شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه نه زه تعویذ ترم او نه کوم بند ترم او نه څه غابن غاړه کښې اچوم دی لپاره چې کوندی څه فائده به راته ورسوي او یا به راڅخه څه مصیبت لیرې کړي ، بلکې یوازې الله ماته نفع رسوي او ماڅخه تکلیف لیرې کوي ، هر نوی کار نه او په دین کښې له بدعت نه د عقل خاوندان انکار کوي زه امیدلرم چې داسې بدعانوته به نه زه نږدې شم او نه به ورته دبن ووایم ځکه چې دا کارونه حق ندي بلکې باطل دي

ابو بکر بن عیاش وایې :

" اهل الحدیث فی کل زمان کأهل الاسلام مع اهل الادیان ۰

المیزان الکبری للشعرانی ص۵۷ ج-۱.

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه اهل اسلام چې د نورو ادیانو تابعدارو سره فرق لری "

امام شافعی وایې :

" اهل الحدیث فی کل زمان کالصحابة فی زمانهم "

المیزان الکبری للشعرانی ص۸ ج-۱.

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه صحابه چې په خپله زمانه کښې وو ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اختلاف په وخت کښې

د حل لاره

هر کله چې د مؤمنانو تر منځ کښې اختلاف پيداشي نو د حل لاره يې داده چې په قرآن او حديثو به فيصله کوي.

الله تعالىٰ فرمائي :

"يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنكُمْ فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا" .

(النسا - ۵۹)

"اى مؤمنانو ! د الله ومنئ او د الله د رسول ومنئ - او د اميرانو چې ستاسو ه وي ، که ستاسو په څه شي کښې اختلاف پيدا شو نو دهغې رجوع الله او دهغه رسول ته وکړئ که تاسي په الله او د قيامت په ورځ ايمان لرئ ، دا تاسو لپاره ښه او ډېره غوره ده د عاقبت په نسبت".

الله تعالىٰ فرمائي چې که تاسو په الله او د قيامت په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لرئ نو د اختلاف په وخت کښې الله او د هغه رسول یعني دالله کتاب او نبوي احادیثو ته رجوع وکړئ که په رښتیا مومن یئ. دالله کتاب او د هغه د رسول سنت ومنل هیڅکله به زمونږ ترمنځ اختلاف پاتې نشی ، اختلاف د صحابه ؤ ترمنځ هم پیښیده ، لکن کله به چې هغو ته د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو څخه دلیل وویل شو هغوی به د خپلو او یا د بل چا رایو او اقوالو پسې نه تلل بلکې د دلیل تابعداری به یې کوله لکه د مثال په توګه :

کله چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو نو اوله خبره دا وه چې عمر رضی الله عنه وویل دا به څوک نه وایي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو لکه چې دا واقعه محدثین او مؤرخین داسې را نقلوی :

"عن ابی هریرة قال : لما توفی رسول الله صلی الله علیه وسلم قام عمر بن الخطاب فقال ان رجالاً من المنافقین یزعمون أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد توفی وأن رسول الله صلی الله علیه وسلم والله ما مات ولکنه ذهب إلی ربه کما ذهب موسی بن عمران فقد غاب عن قومه اربعین لیلة ثم رجع إلیهم بعد أن قیل قد مات ووالله لیرجعن رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

كما رجع موسى فليقطعن ايدى رجال وأرجلهم زعموا أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مات .

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۰۵ ج-٤

* ابو هريرة رضي الله عنه وائي چې كله رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شونو حضرت عمر رضي الله عنه ودر بده او ولي ويل : ځيني منافقان داګومان کوي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو حال داچې په الله قسم دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شوی ندی لکن هغه خپل رب ته تللی دی لکه څنګه چې موسی بن عمران علیه السلام تللی ؤ هغه دخپل قوم څخه خلوېښت (٤٠) شپې غائب ؤ او بیا ورته راوابیس شو، او په الله قسم دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم به بیا داسی بېرته راځي لکه څنګه چې موسی علیه السلام راغلی ؤ نود هغو خلکو خپې او لاسونه به غوڅ کړي چې وائي : رسول الله وفات شویدی " .

لکن حضرت ابوبکر رضي الله عنه چې کله خبر شو نو د رسول الله صلى الله عليه وسلم دليدلو لپاره دعائشې رضي الله عنها کور ته ننوت او کله ئې چې وليد چې هغه وفات شوی . . . . . نو بیا راووت او حضرت عمر رضي الله عنه ته ئې وویل : چپ شه؛ هغه چپ نشو بیا ابوبکر رضي الله عنه خلکو ته مخ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او حمد و ثنا ئې ورېله بيا ئې وويل :

" يا ايها الناس إنه من كان يعبد محمداً فإن محمداً قد مات ومن كان يعبد الله فإن الله حي لا يموت " .

" ای خلکو که چا د محمد صلی الله علیه وسلم عبادت کاوه نو محمد صلی الله علیه وسلم وفات شو او که چا د الله عبادت کاوه نو الله ژوندی دی او نه مرکیږي " .

بيا ئې دا آيت ولوست :

" وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات او قتل انقلبتم على اعقابكم ومن ينقلب على عقبيه فلن يضر الله شيئا وسيجزي الله الشاكرين " . آل عمران - ۱٤٤

" محمد ندی مګر رسول دی له ده نه مخکښې رسولان تېر شوېدي . ایا که مړ شو او یا ووژل شو نو تاسو به ور وسته ګرځئ ؟ او څوک چې ور وسته وګرځېده (مرتد شو) نو هېڅکله الله ته ضرر نشي رسولی او ژر دی چې الله به شکر کوونکو ته بدله ورکړي "

نو کله چې عمر رضي الله عنه دا آيت واورېده نو حيران شو او په ځمکې را پرېوته او وئې ويل :

" عرفت أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قد مات " .

(c) ketabton.com: The Digital Library

"زه پدې پوه شوم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شوېدی".

عمر رضی الله عنه چې کله آیت واورېد سو سمدستي د خپلې رائې او قول څخه وګرځېد او دلیل ته تسلیم شو او د او سنیو رندو مقلدینو غوندې یې ونه ویل چې د دې مطلب دادی او یا هغه دی، هیڅ تأویل او تحریف یې پکښې ونکړ بلکې خپله خبره یې پرېښوده.

همدارنګه بل خلاف د صحابه وو منځ کښې دا را پیدا شو چې رسول الله صلی الله علیه وسلم چېرته ښخ کړو، ځینو وویل چې مسجد کښې یې ښخوو او ځینو وویل چې خپلو اصحابو سره یې ښخوو، ابوبکر رضی الله عنه وویل:

"إني سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول: ماقبض نبي إلا دفن حیث یقبض".

السیرة النبویة لابن هشام ص ۳۱۴ ج ۴

"ما رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اورېدلي دي چې: هر نبي چې مړ شوېدی نو هغه ځای کښې ښخ شوی کوم ځای کښې چې د هغه روح قبض شي".

نو کله چې حدیث بیان شو او دلیل پیدا شو ټول له خپلې رائې څخه وګرځېدل او حدیث یې ومانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم مقابل کښی د رأیي منل ګمراهي ده

الله تعالی فرمايي :

﴿ وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا ﴾

(الاحزاب - ۳٦)

« او هیڅ یوه مؤمن سړي او مؤمني ښځي ته دا روا نده چي کله الله او د هغه رسول فیصله وکړي نو هغوی ته دی د خپله ځانه څه اختیار وي او هغه چا چي د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه نو بي شکه ګمراه شو په ښکاره ګمراهی سره » .

نو د قرآن او نبوی احادیثو په مقابل کښی بیا د مؤمنانو دا اختیار نشته چي خپله او یا د بل قول او خوښه وړاندی کړي بلکي که دا کار چا وکړ هغه به لوی بد بخته او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوګمراه وي ٠

همدا رنګه عوف بن مالك الأشجعي وائي :

« قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تفترق امتي على بضع وسبعين فرقة اعظمها فتنة قوم يقيسون الدين برأيهم يحرمون به ما احل الله ويحلون به ما حرم الله ،

اعلام الموقعين ص۵۳ ج-۱

« رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دی : زما امت به په څه دپاسه اويا (۷۰) دلو وويشل شي ، په ټولوکښی دلوی فتني والا به هغه قوم وي چي دين په خپله رایه قیاسوي د الله حلال به پري حراموي او الله چي څه حرام کړي هغه به حلالوي » ٠

رسول الله صلى الله عليه وسلم مخبر صادق دی رښتیا هم هغه څوک چي دخپلی رائې اوخواهش پسي تللی دي د ېرحرام يې حلال کړیدی او د ېرحلال يې حرام کړيدي اودا تحريم اوتحليل په حنفي فقهاؤکښي د ېر زيات دی هرڅه کښی يې له ځانه تقسيم کړيدی چي دا حلال دي اودا حرام دي اودا مکروه دی ، دا فرض دی اودا سنت دي ، دا مستحب دی اودا مباح دي ، حال داچي اکثره داسي وي چي هيڅ دليل پري نوي ٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالك بن مغول وائي چې ما ته شعبي وويل:

«ما حدثوك هؤلاء عن رسول الله صلى الله عليه وسلم فخذ به وما قالوا برأيهم فألقه في الحش».

رواه الدارمي

«دغه خلکو که تاته د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه حديث بيان کړ نو وائي خله او که په خپله رايه ئي ووبل نو د قضاء حاجت په ځاى (بيت الخلاء) کښي ئي وغورځوه».

ابوبکر رضي الله عنه وائي:

«اى أرض تقلني وأى سماء تظلني إن قلت في آية من كتاب الله برأيي او بما لا أعلم».

اعلام الموقعين ص ٥٣ ج - ١

«کومه ځمکه به ما بار کړي او کوم اسمان به پر ما سيوري وکړي که ما د الله د کتاب په يو آيت کښي له ځانه خبره وکړه او يا مې داسي څه وويل چې زه پري نه پوهيږم».

عمر رضي الله عنه وائي:

«السنة ما سنه الله ورسوله صلى الله عليه وسلم لا تجعلوا خطأ الرأى سنة للأمة».

اعلام الموقعين ص ٥٤ ج - ١

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنت هغه دي چي الله تعالیٰ او د هغه رسول صلی الله علیه وسلم مونږ ته بیان کړیدی تاسو د نورو خلکو د رأیي خطاء د امت لپاره سنت او لاره مه جوړ وئ".

عمر رضی الله عنه وائي:

"اتقوا الرأی فی دینکم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج - ۱

"تاسو په خپل دین کینی له رأیي څخه ووېرېږئ".

همدارنګه عمر بن الخطاب رضی الله عنه وویل:

"أصحاب الرأی اعداء السنن اعیتهم الأحادیث ان یحفظوها و تفلتت منهم ان یعوها، واستحیوا حین سئلوا أن یقولوا لا نعلم فعارضوا السنن برأیهم فإیاکم وإیاهم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج - ۱.

"د رأیي خاوندان د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو دښمنان دي دوی د حدیثو یادولو ستړی کړل (یاد یې نه کړل) او دوی ونه ساتل (یاد یې نه کړل) نو ورڅخه وتښتېدل او دا ورته شرم ښکاره شو چي کله ورڅخه پوښتنه وشي او ووایي چي مونږ نه پوهېږو، نو په خپله رأیه یې د سنتو خلاف وکړل نو تاسو د دغسي خلکو څخه ځان وساتئ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریښتیا هم مونږ چې په اوسنی عصر کښې ګورو هغه علماء چې د خپل خواهش او د رأیې تابعدار دی داوړ تر شرم او عار ښکاري چې کله ورځنه پوښتنه وشي او دوی ووایي چې مونږ نه پوهیږو نو بې علمه فتوی یې خلکو ته وړکړي او زیات خلک یې د الله تعالی د رالېږلي اوغوره شوی دین څخه بل لوري ته روان کړل اوس ورته دا عار ښکاري چې د حق تابعداري وکړي او د صحیح حدیث لپاره خپله خبره پرېږدي نو دین څخه یې داسې یو شی جوړکړي چې د خپلې غوښتنې او خپل خواهش تابع یې کړ فضلوا وأضلوا خپله هم ګمراهان شو او نور خلک یې هم بې لارې کړل.

هدارنګه عبد الله بن مسعود رضی الله عنه وویل:

تاسو باندې به وروستی کلونه د مخکنیو نه ډېر بد تر راځي بیا یې وویل چې ستاسو غوره خلک او علماء به له منځه لاړ شي (وفات به شي) بیا یې وویل:

"ثم یحدث قوماً یقیسون الأمور برأیهم فیهدم الإسلام" اعلام الموقعین ص۵۷ ج۱

«بیا به داسې خلک پیدا شي چې ټول د دین کارونه به په خپله رایه قیاسوی او اسلام به نړوی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی رضی الله عنه وائي :

«لو کان الدین بالرأی لکان اسفل الخف اولی بالمسح من اعلاه وقد رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم یمسح علی ظاهر خفیه»

رواه ابو داود .

«که دین په رایه او خپله خوښه وای نو د موزی لاندی طرف به د پاس طرف نه د بر د مسحې ور ؤ حال دا چې ما رسول الله صلی الله علیه وسلم لیدلای ؤ چې د موزو د پاسه طرف باندې به یې مسحه کوله».

نو علی رضی الله عنه هم په رایې رد کوی. او وائي چې که دین په قیاس او خپله خوښه وای نو زما په نزد په کار دا وه چې مسحه انسان د موزی په لاندینۍ برخه کولای او رسول الله صلی الله علیه وسلم د موزو د پاسنۍ برخې باندې مسحه کړیده.

نو مونږ یې هم په پاسنۍ برخه کوو او خپله خوښه او قیاس پرېږدو.

عبد الله بن عباس رضی الله عنه وائي :

«من قال فی القرآن برأیه فلیتبوأ مقعده من النار»

اعلام الموقعین ص۵۹ ج-۱ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

«چاچې په قرآن کښې په خپله خوښه او رأيه خبره وکړه نو ځانته دې د اور نه ځای جوړ کړی».

همدارنګه نور صحابه کرام رضوان الله عليهم هم د رأيې او قياس رد صحوي نو مسلمانانو ته دا لازمه ده خصوصاً علماؤ ته چې کله په يوه ديني مسئله کښې ورځنه پوښتنه وشي نوکه د قرآن او حديثو نه ورته د هغه مسئلې په هکله څه معلومات وُد هغې مطابق دې جواب ورکړي او که نه ورته ودې وائي چې زه نه پوهېږم او ديوه بل عالم څخه پوښتنه وکړه ځکه چې دا عيب ندی چې يو څوک ووائي: زه نه پوهېږم لکن دا يولوی عيب دی چې بې علمه فتوی ورکړي نو ځان هم د هلاکت کندې ته د غورځوي او نور خلک هم ګمراه کړي .

سبحنك اللهم و بحمدك اشهد ان لا اله الا أنت استغفرك و أتوب إليك

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

هذه الطبعة

تمت بإشراف المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد

بالبديعة والصناعية الجديدة

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول صلى الله عليه وسلم

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

سنة الطبع ١٤١٩هـ

طبع على نفقة أحد المحسنين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

The Cooperative Offices for Call & Guidance at Al-Badiah & Industrial Area
Under the Supervision of the Ministry of Islamic Affairs Endowment Guidance & Propagation
P.O. Box: 24932 Riyadh 11456 - K.S.A. (Al-Badiah) Tel.: 4330888 (Four Lines)
(Industrial Area) Tel.: 4303572 - Fax: 4301122

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library